

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Sponzorování dětí z rozvojových zemí: „adopce na dálku“

Jana Beránková

Bakalářská práce

2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana BERÁNKOVÁ**

Studijní program: **B6703 Sociologie**

Studijní obor: **Sociální antropologie**

Název tématu: **Sponzorování dětí z rozvojových zemí: „adopce na dálku“**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka se ve své bakalářské práci bude zabývat tématem: Sponzorování dětí z rozvojových zemí: „adopce na dálku“. Práce bude založena na terénním výzkumu. Studentka zpracuje téma dle následující osnovy:

- 1) Úvod
- 2) Charakteristika výzkumného terénu
- 3) Metodologie (neformální rozhovory, polostrukturované rozhovory, analýza dokumentů, etika)
- 4) Teoretické zakotvení tématu
- 5) Formulace výzkumných otázek
- 6) Analýza výsledků terénního výzkumu
- 7) Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BERNARD, H. Russell. Social research methods: qualitative and quantitative approaches. Thousand Oaks, SAGE Publications, 2000. ISBN 0-7619-1403-X.

BERGER Peter L., LUCKMAN Thomas. Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 s. ISBN 80-85959-46-1.

EXNEROVÁ, Věra (ed.). Globální problémy a rozvojová spolupráce: témata, o která se lidé zajímají. 1. vyd. Praha: Člověk v tísni – společnost při ČT, 2005. 255 s. ISBN 80-86961-00-1.

GOMBA, Pavla. Slyšíte nás? 1. vyd. Praha: Newfinances, 2003. 111 s. ISBN 80-903354-0-3.

HORKÝ, Ondřej, et. al. Česko proti chudobě. 1. vyd. Praha: Ekumenická akademie, 2005. 47 s. ISBN 80-239-6419-4.

LIPOVETSKY, Gilles. Soumrak povinnosti: bezbolestná etika nových demokratických časů. 1. vyd. Praha: Prostor, 1999. 311 s. ISBN 80-7260-008-7.

SILVERMAN, David. Ako robiť kvalitatívny výskum: praktická príručka. Bratislava: Ikar, 2005. 327 s. ISBN 80-551-0904-4.

TAMÁŠOVÁ, Lucie. Afrika očima dětí. 1. vyd. Praha: Argo: Humanistické centrum Dialog, 2006. 130 s. ISBN 80-7203-815-X.

WAISOVÁ, Šárka (ed.). Chudoba a bohatství v současném světě: sborník z konference. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 159 s. ISBN 80-86898-86-5.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Tereza Hyánková
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2009

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Livia Šavelková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 31. 3. 2009

Jana Beránková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem, kteří mně pomohli se vznikem této práce, především Mgr. Tereze Hyánkové, vedoucí bakalářské práce, za poskytované konzultace, cenné rady a postřehy.

ANOTACE

Práce se zabývá tématem sponzorování dětí z rozvojových zemí. První část je věnována teoretickému zakotvení tématu. Pozornost je soustředěna na témata chudoby, altruismu, dárcovství a vlivu vzdělání na život dětí. V práci se také objevuje přehled organizací, které zprostředkovávají sponzorování dětí. V následující části práce jsou analyzovány výsledky terénního výzkumu. Cílem bylo zjistit motivace sponzorů, kteří se rozhodli pro tento druh pomoci, a potvrdit nebo vyvrátit možnost vzniku citové vazby na dálku mezi sponzorem a sponzorovaným dítětem prostřednictvím výměny dopisů.

KLÍČOVÁ SLOVA

sponzorování dětí, rozvojové země, chudoba, vzdělání, sponzoři

TITLE

Child sponsorship from developing countries

ANOTTATION

The work deals with the issue of child sponsorship from developing countries. The first part is devoted to theoretical anchoring theme. Attention is concentrated on themes of poverty, altruism, philanthropy and the impact of education on the lives of children. The work also appears survey of organizations that provide child sponsorship. In the following part of the work are analyzed the results of field research. The aim was to determine the motivations of the sponsors, who have decided for this type of assistance, and confirm or refute the possibility of emotional ties to the distance between the sponsor and the sponsored child through the exchange of letters.

KEYWORDS

child sponsorship, developing countries, poverty, education, sponsors

OBSAH:

1. ÚVOD	9
1.1 Výzkumné otázky	10
1.2 Metodologie	11
2. TEORETICKÉ ZAKOTVENÍ TÉMATU	13
2.1 Sponzorování dětí z rozvojových zemích a vznik prvních projektů	13
2.1.1 Sponzorování dětí z rozvojových zemí	13
2.1.2 „Adopce na dálku“	13
2.1.3 Terminologie	14
2.1.4 Vznik projektů sponzorování dětí ve světě	14
2.1.5 Vznik projektů sponzorování dětí v České republice	15
2.2 Chudoba jako příčina vzniku projektů sponzorování dětí z rozvojových zemí	15
2.2.1 Chudoba	15
2.2.2 Definice chudoby	16
2.2.3 Pomoc rozvojovým zemím	17
2.2.4 Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce	18
2.3 Altruismus	18
2.3.1 Altruismus a vliv médií	18
2.3.2 Altruismus v současné společnosti	19
2.4 Vzdělání jako dar – dárcovství	21
2.5 Vzdělání	22
2.5.1 Proč děti z rozvojových zemí nechodí do školy	23
2.5.2 Co vzdělání člověku přináší	23
2.5.3 Vliv gramotnosti na budoucnost člověka a situaci v rozvojových zemích	24
2.5.4 Vzdělání dětí z rozvojových zemí a koncept kulturního kapitálu	25
3. ORGANIZACE ZPROSTŘEDKOVÁJÍCÍ SPONZOROVÁNÍ DĚTÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ	26
3.1 Česká katolická charita	26
3.2 Organizace zaměřující se na oblast Afriky	26
3.2.1 Humanistická hnutí	26
3.2.2 Pro-contact	27
3.2.3 Humanitas Afrika	27
3.2.4 Nadační fond solidarity s chudými třetího světa Maitri	27
3.3 Nadační fond Inka	27
3.4 Organizace zaměřující se na oblast Asie	28
3.4.1 Nadace mezinárodní potřeby	28
3.4.2 ADRA	28
3.4.3 Další organizace	28

4. TERÉNNÍ VÝZKUM A ANALÝZA VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	29
4.1 Realizace výzkumu	29
4.2 Cílová skupina respondentů	30
4.2.1 Sponzoři – „adoptivní rodiče“	30
4.3.2 Skupina respondentů.....	30
4.3 Analýza výsledků terénního výzkumu.....	31
4.3.1 Průběh sponzorování dětí z rozvojových zemí.....	31
4.3.1.1 Informovanost o projektech a výběr organizace	31
4.3.1.2 Kontakt s organizací	33
4.3.2 Setkání „adoptivních rodičů“.....	34
4.3.2.1 Výběr dětí do projektů sponzorování	35
4.3.2.2 Možnost posílání materiální pomoci sponzorovaným dětem.....	36
4.3.2.3 Možnost návštěvy sponzora u sponzorovaného dítěte	36
4.3.2.4 Vysvědčení dětí	36
4.3.3 Motivace „adoptivních rodičů“ pro sponzorování dětí.....	37
4.3.3.1 Analýza statistik počtu sponzorovaných dětí v jednotlivých organizacích.....	39
4.3.4 Možnost vzniku citové vazby sponzor × dítě	41
4.3.4.1 Analýza dopisů posílaných sponzorovanými dětmi „adoptivním rodičům“	44
5. ZÁVĚR	47
6. POUŽITÉ ZDROJE	51
7. PŘÍLOHY	56

1. ÚVOD

V současné době existuje mnoho projektů zaměřených na pomoc rozvojovým zemím. Tato bakalářská práce se zabývá jednou z forem rozvojových projektů - sponzorováním dětí z rozvojových zemí, které jsou v České republice známé pod pojmem „adopce na dálku“. Projekty sponzorování dětí z rozvojových zemí umožňují chudým dětem získat základní vzdělání. Princip projektů je u všech zprostředkovávajících organizací velmi podobný. Sponzor si vybere z databáze organizace dítě z nějaké rozvojové země a posílá mu prostřednictvím vybrané organizace finanční částku, která mu má umožnit získat vzdělání. První projekty se u nás začínají rozvíjet počátkem devadesátých let minulého století a od jejich vzniku dochází u většiny organizací, které tyto projekty organizují, každoročně k nárůstu počtu sponzorovaných dětí.

Sponzorování dětí z rozvojových zemí se liší od dalších projektů na pomoc rozvojovým zemím tím, že na rozdíl od různých finančních sbírek, dárce v tomto případě přesně ví, komu jeho peníze pomohou a také může se sponzorovaným dítětem komunikovat prostřednictvím posílaných dopisů.

Prvním impulsem pro výběr tématu byla krátká rozhlasová reportáž na dané téma. Poté jsem si vyhledala nějaké podrobnější informace o těchto projektech a rozhodla se, že se sponzorování dětí z rozvojových zemí stane tématem mé bakalářské práce.

Cílovou skupinou respondentů se pro mě stali sponzoři neboli „adoptivní rodiče“. Převážná většina mých respondentů sponzorovala nějaké dítě z oblasti Subsaharské Afriky. Během výzkumu, který probíhal od srpna 2008 do března 2009, jsem se snažila odpovědět na otázky, co motivuje sponzory k této formě pomoci a zda je možný vznik citové vazby mezi sponzorem a sponzorovaným dítětem.

Před zahájením vlastního výzkumu bylo nejprve nutné dozvědět se co nejvíce informací o projektech sponzorování dětí z rozvojových zemí, které probíhají v České republice a také o organizacích, které tyto projekty zprostředkovávají.

V první části práce se zmíním o historii a příčinách vzniku těchto projektů. Dále se budu zabývat otázkou altruismu v současné společnosti, dárcovstvím a dáváním darů obecně. Nemohu opomenout také vliv vzdělání na chudé děti z rozvojových zemí, jelikož vzdělání je tou hlavní hodnotou, kterou „adoptivní rodiče“ dětem z rozvojových zemích sponzorují. Práce taktéž obsahuje přehled organizací, které zprostředkovávají sponzorování dětí v České

republice. V následující části práce se pokusím analyzovat výsledky terénního výzkumu a budu se snažit nalézt odpovědi na výzkumné otázky formulované v následující části.

1.1 Výzkumné otázky

Jedním z cílů výzkumu bylo zjistit, jak probíhá samotný proces sponzorování, od okamžiku, kdy se člověk rozhodne, že se do nějakého takového projektu zapojí, až po zaplacení finanční částky, napsání prvního dopisu a příchodu dopisu od sponzorovaného dítěte. Taktéž mě zajímá podle jakých kritérií respondenti danou organizaci vybírali.

Důležitá je pro mě otázka, jaké jsou motivace lidí, kteří se stali sponzory dětí z rozvojových zemí. Chtěla bych se pokusit nalézt důvod, proč se rozhodli finančně podporovat dítě žijící v jiném státě a naprosto odlišném kulturním prostředí. Taktéž provedu analýzu statistik počtu sponzorovaných dětí, abych se dozvěděla, zda sponzorů ubývá nebo přibývá.

Dalším důvodem, proč jsem se rozhodla tento výzkum realizovat, bylo zjistit, jak vnímají sponzoři – „adoptivní rodiče“ svoji pomoc. Zda sponzorování vzdělání dítěte chápou jako finanční pomoc lidem z chudých Třetích zemí, či zda od této formy pomoci očekávají i něco více. Zajímá mě také to, zda je možné, aby si sponzor vytvořil během sponzorování s dítětem nějakou citovou vazbu fungující na dálku.

Kontakt se sponzorovaným dítětem je zajišťován prostřednictvím vzájemného posílání dopisů, které je jedinou formou komunikace mezi sponzorem a sponzorovaným dítětem. Při hledání odpovědi na otázku, zda mezi sponzorem a sponzorovaným dítětem vznikla citová vazba na dálku, bych chtěla analyzovat dopisy, které posílají děti svým sponzorům. Při analýze dopisů však budu muset přihlédnout i k faktu, v jakých podmínkách děti žijí a jak jsou schopné komunikovat se sponzorem v písemné formě. Některé organizace nabízejí i možnost, aby sponzor navštívil „své“ dítě v dané zemi osobně, avšak tato forma komunikace nebývá tak častá a některé organizace ji dokonce svým sponzorům neumožňují.

Výzkumné otázky se nyní pokusím shrnout do následujících třech bodů:

1. *Jedním z cílů výzkumu je zjistit, jak probíhá proces sponzorování a podle čeho vybírají „adoptivní rodiče“ organizaci, přes kterou dítě sponzorují.*
2. *Cílem výzkumu je taktéž zjistit motivace lidí, kteří jsou sponzory dětí z rozvojových zemí a pokusit se analyzovat, co je příčinou toho, že lidé posílají své peníze neznámým dětem z Třetích zemí.*
3. *Dále bych chtěla najít odpověď na otázku, jak vnímají „adoptivní rodiče“ sponzorování dětí: zda pouze jako finanční pomoc někomu, kdo ji potřebuje nebo zda je možné si vytvořit ke „svému“ dítěti citovou vazbu na dálku.*

1.2 Metodologie

Během terénního výzkumu byly použity metody kvalitativního výzkumu. V průběhu tohoto výzkumu se výzkumník snaží zodpovědět na výzkumné otázky, které mohou být postupně pozměňovány a doplňovány podle informací, které výzkumník postupně získává. „Výzkumník vyhledává a analyzuje jakékoliv informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek, provádí deduktivní a induktivní závěry“ (Hendl 2005: 50).

Hlavní metodou mého výzkumu byl polostrukturovaný rozhovor neboli také jiným názvem rozhovor pomocí návodu. Tento druh rozhovoru je charakteristický tím, že výzkumník má předem připravený seznam otázek, které následně respondentovi pokládá. Zůstává tedy na tazateli, „jakým způsobem a v jakém pořadí získá informace, které osvětlí daný problém. Zůstává mu i volnost přizpůsobovat formulace otázek podle situace“ (Hendl 2005: 174). Tak tomu bylo i v mém případě. Měla jsem připravený seznam otázek a témat, která jsem respondentovi pokládala podle toho, jak se rozhovor vyvíjel.

Na začátku rozhovoru jsem se respondentovi vždy představila a řekla mu, na jaké téma píši bakalářskou práci, a proto tedy na toho téma provádím vlastní výzkum. Vždy jsem ho ujistila, že ve své práci zachovám jeho anonymitu. Nejprve jsem nechala respondenta volně povídat o jeho „adoptovaném dítěti“ a posléze jsem se zaměřila již na konkrétní otázky, které by mi mohly dopomoci k odpovědi na výzkumné otázky.

Na konci rozhovoru jsem ještě požádala respondenta o vyplnění krátkého dotazníku, především proto, abych si lépe zapamatovala všechny údaje, které mi sdělil. Jelikož zpočátku výzkumu jsem rozhovory s respondenty nenahrávala, ale pouze jsem si psala poznámky.

Avšak později jsem svůj postup přehodnotila, jelikož jsem si tak nezapamatovala všechny důležité údaje. Proto jsem vždy před začátkem rozhovoru požádala respondenta o souhlas s nahráváním rozhovoru a pokud jsem souhlas nezískala, zůstala jsem u písemného záznamu během a po rozhovoru. Během rozhovorů se mi potvrdila domněnka, že někteří respondenti se nejvíce rozmluvili až poté, co jsem vypnula nahrávací přístroj. Takže důležité informace jsem se dozvěděla často až po skončení nahrávání, kdy jakoby z respondentů spadl ostych, který mohl být vyvolán nahráváním rozhovoru.

V dotazníku jsem použila otevřené i uzavřené otázky. „Tento typ dotazování se používá obvykle k osvětlení interpretací získaných pozorování nebo jinými typy dotazování. Produktem jsou odpovědi napsané respondenty“ (Hendl 2005: 186). V dotazníku byly formulovány otázky, které jsem již s respondentem probrala a respondent tak mohl písemnou formou zaznamenat i to, co ho během rozhovoru ihned nenapadlo.

Během výzkumu jsem taktéž použila metodu pozorování. A to když jsem se účastnila Setkání „adoptivních rodičů“ pořádaných jednou z organizací. Na setkání jsem působila z části jako „pozorovatel jako účastník“, kdy jsem byla domluvena se členy organizace, že jsem na setkání za účelem výzkumu a ne jako „adoptivní rodič“, ale také částečně jako „úplný pozorovatel“ (Hendl 2005). Jelikož o mém výzkumu věděli pouze ti „adoptivní rodiče“, se kterými jsem prováděla rozhovory, avšak ostatní „adoptivní rodiče“ nevěděli, že jsou pozorování.

Použitou metodou byla i analýza dokumentů, kdy jsem se zaměřila na dopisy posílané sponzorovanými dětmi jejich „adoptivním rodičům“. Protože jsem během výzkumu měla možnost si prohlédnout dopisy posílané dětmi pouze od dvou respondentů, pro analýzu jsem použila dopisy dostupné z webové stránky jedné z organizací zprostředkávající sponzorování dětí z rozvojových zemí. Taktéž jsem analyzovala statistiky vývoje počtu sponzorovaných dětí v jednotlivých organizacích.

2. TEORETICKÉ ZAKOTVENÍ TÉMATU

2.1 Sponzorování dětí z rozvojových zemí a vznik prvních projektů

„Adopce na dálku“ je pojem známý v České republice, méně se však už používá pojem sponzorování dětí z rozvojových zemí, což je překlad z anglického názvu „child sponsorship“. Nejprve se budu věnovat vysvětlení pojmu sponzorování dětí z rozvojových zemí a odlišení pojmů sponzorování dětí z rozvojových zemí a „adopce na dálku“.

2.1.1 Sponzorování dětí z rozvojových zemí

Sponzorování dětí z rozvojových zemí je konkrétní forma rozvojové spolupráce, která si klade za cíl finančně podporovat vzdělání chudých dětí z rozvojových oblastí, jejichž rodiče nejsou schopni zajistit pro své děti alespoň základní vzdělání (Hokrová 2008a). Tyto projekty umožňují dětem získat vzdělání v jejich domácím kulturním prostředí (ADCH Praha 2008a). V praxi to tedy znamená, že sponzor neboli „adoptivní rodič“ posílá přes nějakou organizaci dítěti z rozvojové země určitou peněžní částku, ze které je pak hrazena školní docházka nějakému dítěti a další náklady, které s ní souvisejí.

Jak už je patrné z názvu – sponzorování dětí z rozvojových zemí, je určitou formou peněžního sponzorství či dárcovství, kdy sponzor přispívá konkrétnímu dítěti a umožňuje dítěti získat vzdělání, které by se mu bez této pomoci jinak pravděpodobně nedostalo (Clinton 2008).

2.1.2 „Adopce na dálku“

V českém prostředí spíše slyšíme pojem „adopce na dálku“ než sponzorování dětí z rozvojových zemí. Adopce na dálku® je však název projektu, který má zaregistrovaný jako ochranou známku Česká katolická charita u Úřadu průmyslového vlastnictví pro projekty sponzorování dětí z rozvojových zemí. Z tohoto důvodu jiné organizace, které se zabývají stejnými nebo podobnými projekty sponzorování dětí z rozvojových zemí, nemohou tento název používat. Ostatní organizace zabývající se projekty sponzorování dětí z rozvojových zemí používají tedy ne úplně totožné, ale často podobné názvy projektů¹ (Hokrová 2008a).

---

¹ Pro podobné projekty jiných organizací existují podobné názvy: např. *Adopce afrických dětí – projekt pomoci na dálku* (Humanistické centrum Narovinu), *Projekt adopce afrických dětí na dálku* (Pro-contact), *BangBaby – adopce dětí na dálku* (ADRA) atd. Je tedy zřejmé, že různá podoba pojmu „adopce na dálku“ je v názvech projektů sponzorování dětí z rozvojových zemí patrná.

2.1.3 Terminologie

Samotné projekty budu obecně nazývat sponzorování dětí z rozvojových zemí nebo zkráceně „adopce na dálku“, což ovšem budu uvádět v uvozovkách, pokud nebudu zmiňovat konkrétně projekty Adopce na dálku® České katolické charity.

Ty, co finančně přispívají na projekty sponzorování dětí z rozvojových zemí, budu označovat pojmy sponzor nebo „adoptivní rodič“. Ve své práci budu používat pojmu „adoptivní rodič“ ve smyslu sponzorování dětí z rozvojových zemí, jelikož tyto projekty nemají s adopcí² téměř nic společného. Z tohoto důvodu budu uvádět pojem „adoptivní rodiče“ taktéž v uvozovkách.

2.1.4 Vznik projektů sponzorování dětí ve světě

Mezi první organizaci na světě, jejíž činností bylo mimo jiné i sponzorování dětí z rozvojových zemí, byla organizace Plan International. Tato organizace se snaží pomáhat dětem, jejich rodinám, ale i celým komunitám, tamějším organizacím i místním vládám v rozvojových zemích realizovat programy týkající se péče o zdraví, vzdělání, přístupu k pitné vodě a dalších oblastí. Organizace byla založena v roce 1937 britským novinářem Johnem Langdon-Daviesem a Ericem Muggeridgeem. Původní název organizace zněl „Foster Parents Plan for Children in Spain³“. Cílem bylo poskytnout dětem postiženým španělskou občanskou válkou potraviny, ubytování a vzdělání. Langdon-Davies je autorem myšlenky osobního vztahu mezi dítětem a sponzorem. V současné době fungují programy sponzorství přes tuto organizaci v 49 zemích světa v Africe, Asii a Americe. Plan International má v současnosti 1,1 milionu sponzorů ze 17 zemí světa (Plan International 2008).

Další organizací svého druhu na světě, která mezi prvními začala organizovat sponzorování dětí, byla americká evangelická organizace World Vision. Byla založena v roce 1950 americkým misionářem Bobem Piercem. První sponzorské projekty začaly fungovat od roku 1953. Cílovou skupinou dětí se staly váleční jihokorejští sirotci, které sponzorovali obyvatelé Spojených států amerických. Původním cílem bylo poskytnout těmto dětem dlouhodobou pomoc v krizi. Poté co se tyto podpůrné programy v Koreji ujaly, rozšířila World Vision svou působnost do dalších asijských zemí a postupně i do Latinské Ameriky, Afriky a na Střední Východ (World Vision UK 2008).

---

² Adopce neboli osvojení je státem garantovaný a zákonem ošetřený druh náhradní rodinné péče, při které přijímají manželé či jednotlivci za vlastní opuštěné dítě a mají k němu stejná práva a povinnosti, jakoby byli rodiče (ADOPCE.COM 2008).

³ Projekt pěstounských rodičů pro děti ve Španělsku (vlastní překlad)

2.1.5 Vznik projektů sponzorování dětí v České republice

Prvním projektem sponzorování dětí z rozvojových zemí v České republice byl projekt Adopce na dálku®, který byl založen Arcidiecézní charitou Praha v roce 1993. První oblastí, kde se Arcidiecézní charita začala angažovat, byla indická Kalkata, kde bylo nejprve finančně podporováno sto dětí. V současné době je možné přes tuto organizaci finančně sponzorovat děti z osmi zemí světa. Jsou jimi Indie, Uganda, Kongo, Zambie, Thajsko, Bělorusko, Litva a Kazachstán (Bauer at el. 2008). Dnes působí na území České republiky kolem dvou desítek organizací, které zprostředkovávají sponzorování dětí z rozvojových zemí⁴.

2.2 Chudoba jako příčina vzniku projektů sponzorování dětí z rozvojových zemí

Příčinou vzniku projektů sponzorování dětí z rozvojových zemí je chudoba, která znemožňuje některým dětem z rozvojových zemí získat základní vzdělání. Chudoba je příčinou toho, že děti nejsou posílány do škol, ale jsou povinny pomáhat svým rodičům při zajišťování základních životních potřeb.

2.2.1 Chudoba

Chudoba je velmi komplexní pojem a stala se jedním z globálních problémů světa. Příčin chudoby je celá řada. Ovlivňuje ji velké množství faktorů, mezi které patří faktory historické, politické, ekonomické, demografické či enviromentální. Světové společenství se snaží různými prostředky dopady chudoby v zemích Třetího světa zmírňovat, avšak je patrné, že ne všechny plány na pomoc rozvojovým zemím jsou účinné, a ne všechny cíle různých celosvětových summitů se daří plnit⁵ (Stojanov et al. 2007).

Chudoba je problémem především v zemích Třetího světa⁶, kde převážnou většinu tvoří oblasti Afriky, Asie a Jižní Ameriky, které byly v minulosti pod koloniální nadvládou. „Ve většině zemí Třetího světa se dnes setkáváme s největší chudobou na venkově, kde se masově vyskytuje podvýživa, nedostatek vzdělání, nízká střední délka života a nekvalitní

---

⁴ Viz kapitola 3. Organizace zprostředkovávající sponzorování dětí z rozvojových zemí v České republice.

⁵ Např. tzv. Rozvojové cíle tisíciletí - Millennium Development Goals (MDGs) - v roce 2000 se konal Summit tisíciletí všech členských států OSN spolu se Švýcarskem a Vatikánem, jehož výsledkem byl závazek všech zúčastněných států odstranit extrémní chudobu ve světě, její příčiny a následky do roku 2015 (Horký et al. 2007).

⁶ Autorem tohoto termínu byl francouzský demograf Alfred Sauvy. Pojmu Třetí svět se používá pro souhrnné označení méně rozvinutých či rozvojových zemí (Giddens 1999).

bydlení. Mnozí chudí lidé žijí v oblastech, kde je málo zemědělsky využitelné půdy, nízké výnosy a časté záplavy nebo katastrofální sucha“ (Giddens 1999: 81).

Jedním z důsledků kolonialismu je to, že si dnes lidé v zemích Třetího světa více uvědomují chudobu, jelikož se naučili srovnávat svůj život s životním stylem evropské a severoamerické střední třídy. „Chudoba se stává větším problémem ve chvíli, kdy člověk začne vnímat bohatství jako reálnou možnost“ (Eriksen 2008: 305).

Chudoba je velmi široký pojem, proto bych se chtěla podrobněji zaměřit na to, jak chudoba ovlivňuje přístup dětí ke vzdělání. Jelikož právě vzdělání je stěžejní hodnotou, která je financována přes projekty sponzorování dětí z rozvojových zemí.

2.2.2 Definice chudoby

Chudoba je problém, který se přenáší z generace na generaci. Chudobu nelze definovat pouze jako nedostatek finančních prostředků. S tím souvisí také nedostatek potravin, žádné nebo nedostatečné přístřeší, nedostatečná lékařská péče, negramotnost a mnoho dalších problémů, se kterými se lidé denně musí potýkat (Gomba 2003).

„Pojetí chudoby se odvíjí od životní úrovně každé společnosti a tedy i definice chudoby procházejí s rozvojem společnosti určitou změnou. Nejrozšířenějším způsobem měření chudoby je hranice chudoby, vyjadřující minimální výši příjmu, která je zapotřebí k uspokojení základních životních potřeb, tedy k zajištění potravy a obydlí“⁷ (Barták et al. 2005: 31). Hranice tzv. extrémní (absolutní) chudoby podle definice Světové banky z roku 1990 odpovídá dennímu příjmu nižšímu než jeden dolar (Horký et al. 2007). Toto je takzvaná příjmová chudoba, která je však vždy relativní. Novějším pohledem na chudobu je tzv. relativní chudoba, kterou je nutno chápat jako „stav relativní deprivace jedince ve vztahu k ostatním jedincům dané společnosti“ (Barták et al. 2005: 31). Na jiné úrovni bude v tomto pojetí hranice chudoby např. v Subsaharské Africe ve srovnání s Evropou.

V současné době se za dimenze chudoby považuje: zdraví, vzdělání, přístup ke službám, infrastruktura, bezpečnost a sociální vyloučení. Míra rozvoje vzdělání se měří procentem dospělé populace, která je negramotná. Příčinou negramotnosti je nedostatek finančních prostředků, kvalitních pedagogů, školních pomůcek a složitý přístup ke vzdělání

---

⁷Prakticky se pro danou zemi na základě průzkumu domácností stanoví průměrné množství peněz, kterých je třeba ke koupi minimálního množství potravin na jeden den. K této finanční částce se přičte ještě minimum, které průměrná rodina vynaloží za obydlí a další potřeby, jako je např. ošacení (Barták et al. 2005).

zejména ve venkovských oblastech. To vše způsobuje, že je v současnosti v některých státech více jak padesátiprocentní negramotnost⁸ (Barták et al. 2005).

Z hlediska chudoby zůstává nejproblematičtější oblastí stále Subsaharská Afrika, kde buď k rozvoji nedochází nebo jenom velmi pomalu. Reálné časové odhady splnění požadavku na stoprocentní gramotnost mezi dospělými, 100 % dětí zapsaných v základních školách a 90 % dětí zapsaných na středních školách, se podle regionů za současných trendů vývoje značně liší. Zatímco ve východní Asii a Pacifiku je podle analýz reálný rok splnění požadovaného cíle 2026, v jižní Asii rok 2044, v Subsaharské Africe až rok 2079 (Stojanov et al. 2007).

2.2.3 Pomoc rozvojovým zemím

Česká republika se řadí mezi vyspělejší části světa, proto je také zemí, která poskytuje zahraniční pomoc rozvojovým státům světa. Projekty sponzorování dětí z rozvojových zemí jsou také určitou součástí zahraniční pomoci. I když je třeba zdůraznit, že tuto formu pomoci organizují nevládní neziskové organizace a nikoliv stát. Pro celkově efektivní zahraniční rozvojovou pomoc je důležité, aby ji poskytovala vláda daného státu ve spolupráci s nevládními organizacemi, se zapojením soukromého sektoru a také široké veřejnosti (Barták et al. 2005).

Položme si otázku, proč je zahraniční pomoc poskytována a co člověka motivuje v poskytování pomoci. Důvodů proč pomáhat existuje celá řada. Mohou to být např. důvody morální. Princip solidarity mezi státy a jejich občany se sice uplatňuje až od druhé poloviny 20. století, ale v současnosti už je brán jako samozřejmost. Právě morální důvody, solidarita a pocit uspokojení z dobrého skutku mohou být hlavními motivacemi, proč lidé pomáhají druhým, ať už prostřednictvím projektů sponzorování dětí z rozvojových zemí nebo nějak jinak. Kromě morálních důvodů, existuje i řada dalších důvodů, proč poskytovat zahraniční pomoc. Jsou to především cíle bezpečnostní, ekonomické a politické (Barták et al. 2005).

---

⁸ Viz Příloha č. 7: Mapa gramotnosti ve světě.

2.2.4 Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

Projekty sponzorování dětí z rozvojových zemí jsou součástí rozvojové spolupráce, kterou je nutno odlišit od humanitární pomoci. Humanitární pomoc ve své podstatě představuje okamžitou reakci na tzv. humanitární krizi⁹. Avšak nijak neřeší problémy, které mohou vzniknout z humanitární krize nebo jiné dlouhodobé problémy (VARIANTY 2008a).

Zatímco rozvojová spolupráce se věnuje širším tématům, jako jsou ekonomické, sociální a kulturní nerovnosti mezi různými částmi dnešního světa, zejména mezi tzv. bohatým Severem a chudým Jihem. Termín rozvojová spolupráce vznikl po druhé světové válce jako výraz modernější formy humanitární tradice, který má symbolizovat obecnější a obsáhleji pojatý lidský rozvoj (Barták et al. 2005). Nejvýznamnějším cílem rozvojové spolupráce je snížit počet lidí žijících v extrémní chudobě. Důležitou roli zde hraje partnerský postoj zúčastněných stran, tedy aktivní zapojení jak dárce, tak i příjemce do rozvojových projektů. Rozvojová spolupráce tedy usiluje o to, nejenom poskytnout jednorázovou pomoc, ale pomoci lidem tak, aby byli schopni postarat se sami o sebe a nebyli závislí na humanitární pomoci jiných (VARIANTY 2008b).

2.3 Altruismus

Sponzorování dětí z rozvojových zemí je určitá forma sponzorství či dárcovství. Co je tím důvodem, který lidi staví do role dárce nebo sponzora? Je to záležitost individuální a záleží na každém jednotlivci nebo zde můžeme nalézt nějakou historickou či kulturní podmíněnost.

2.3.1 Altruismus a vliv médií

„Mít rád své bližní je příkazem evropské křesťanské tradice, vzájemně si pomáhat je požadavkem i dnešní doby“ (Šimek 1995). Tyto dva body – křesťanská tradice a pomoc druhým jako požadavek dnešní doby, jsou podle mého názoru důležité dva důvody, proč v České republice narůstá počet lidí, kteří se zapojují do projektů sponzorování dětí z rozvojových zemí. Dovolím si tvrdit, že dobročinnost v určité míře v naší společnosti souvisí s křesťanstvím a ve světě i s ostatními náboženstvími.

---

⁹ Ta se definuje jako situace, ve které jsou běžné prostředky lidí, které jim garantují důstojný život, narušeny v důsledku přírodní katastrofy nebo lidmi zaviněné krize. Jde o krátkodobou pomoc, která lidem v humanitární krizi pomůže uspokojit jejich základní životní potřeby a také obnovit důstojný život v podobě, která panovala před danou krizí (VARIANTY 2008a).

Poukázat můžeme v tomto směru např. na islám, který má jako jeden ze svých hlavních pilířů víry pomoc chudým (Kropáček 2003). Také judaismus ukládá povinnost podle tradice darovat na dobročinné účely nějaké procento ze svého příjmu (Newman, Sivan 1998). I s křesťanstvím je dobročinnost úzce spjata. Avšak i přesto, že je v České republice mnoho ateistů, se najdou lidé, kteří na dobročinnost přispívají a nemusí to být pouze věřící.

Tím se dostáváme k druhému bodu a tím je to, že vzájemně si pomáhat je požadavkem dnešní doby. To, že dnes víme, v jaké situaci se nacházejí lidé na druhém konci světa, vděčíme globalizaci a vlivu médií. Ta se pro nás stala ukazatelem vzdálené reality a snadno nás dokáže ovlivnit. Lidé reagují mnohem více na chudobu, která je zprostředkována právě skrze média. „Stali jsme se citlivějšími na bídu, kterou nám ukazuje televizní obrazovka, než na bezprostředně hmatatelnou bolest. Se vzdáleným člověkem soucítíme silněji než s naším každodenním blízkým“ (Lipovetsky 1999: 156). Toto tvrzení může souviset také se sponzorováním dětí z rozvojových zemí. Vzhledem k tomuto faktu se dítě někde ve vzdálené oblasti světa stává ideálním objektem pomoci. Jelikož situace z chudých oblastí světa je pro obyvatele Západu známá především z médií a vzdálenost těchto oblastí se stává atraktivním místem pro pomoc někomu, koho osobně neznáme.

2.3.2 Altruismus v současné společnosti

Lipovetsky ve své knize píše, že altruismus už není v současnosti v našich společnostech (myslí tím v západních společnostech) chápán jako závazek osobního obětování se pro druhé. V minulosti mezi jednu z nejvyšších ctností patřilo „žít pro druhého“, tento ideál je však v současné době postupně rozvracen (Lipovetsky 1999). Rozvrat altruistického ideálu obětování se pro druhé však nevyklučuje dobročinnost. „Druhým pomáhat chceme, ale bez přílišného zapojení, bez přehnané účasti vlastní osoby. Štědrost se schvaluje za podmínky, že je snadná a odtažitá a neprovází ji žádné větší odpírání. Myšlenka solidarity jsme nakloněni, pokud nás nezatíží příliš bezprostředně“ (Lipovetsky 1999: 150). Při sponzorování dítěte posílá sponzor finanční obnos a občas napíše sponzorovanému dítěti dopis. Má sice s dítětem kontakt, ale často pouze jen právě prostřednictvím dopisů a skutečnou realitu života sponzorovaného dítěte nezná.

Různé humanitární akce jsou pro média divácky zajímavé a nabývají velkých rozměrů. Jak píše Lipovetsky: „Naše epocha znovu objevuje charitu a záchvěvy srdce...“ (Lipovetsky 1999: 145). Avšak všeho moc škodí, a tak různé filantropické akce bývají účinné pouze za podmínky, že jich není příliš mnoho a publikum není dobročinností zahlceno. Ačkoliv to tak

na první pohled nemusí vypadat ,tak právě média mají značný vliv na společnost a ovlivňují, komu pomoci a komu ne (Lipovetsky 1999).

Jak píše ve své knize Šimek: „Žádná společnost není tak bohatá, aby každému člověku zajistila uspokojení všeho, co by mohl potřebovat. Soupeření o věci a peníze vede lidi k aktivitě, kterou by možná jinak nevyvinuli“ (Šimek 1995: 167).

Na globální úrovni se dá svět rozdělit na bohatý Sever a chudý Jih. V nejchudších oblastech světa žijí lidé, kteří často nemohou uspokojit ani základní životní potřeby, proto je celkem logické, že se lidé z tzv. bohatého Severu snaží lidem z chudých částí světa nějak pomoci. Dnešní vědy o člověku dokládají, že společnost, jejíž členové si z nějakých důvodů přestanou vzájemně pomáhat, zaniká. Avšak člověk sám musí nejprve uspokojit své potřeby a pak teprve může dávat jiným (Šimek 1995). V současné době však funguje velké množství různých sponzorských projektů na podporu lidem z chudých částí světa. Příkladem mohou být projekty různé projekty dárcovství popsané v knize Billa Clintona Dárcovství (Clinton 2008).

Jak už jsem se zmínila, chudoba ve společnosti je relativní. „Společnost je výtvozem člověka“ a zároveň je společnost a její sociální svět chápána jako objektivní realita. Pokud je tedy společnost výtvozem člověka, můžeme chápat také chudobu ve společnosti jako sociální konstrukt (Berger, Luckmann 1999: 64).

Chudí se vyskytují prakticky v každé společnosti. Můžeme je definovat jako ty, jejichž celková situace je silně pod průměrem dané společnosti. (Barták et al. 2005). „Průměrný člověk není ve svých přáních a tužbách ve velkém rozporu s potřebami společnosti“ (Šimek 1995: 168). V průběhu vývoje a výchovy jedince jsou totiž obvykle společensky žádoucí potřeby posilovány a nežádoucí potřeby tlumeny a likvidovány (Šimek 1995). Z toho vyplývá, že každý člověk je vychováván ve svém kulturním prostředí a osvojuje si takové návyky, které jsou vlastní kultuře jeho společnosti, avšak nemusí být vlastní v jiné. Proto například i nejchudší člověk z České republiky je vlastně bohatý, pokud jeho životní úroveň porovnáme např. s chudým člověkem v Subsaharské Africe.

Příčinou toho, že lidé věnují nějaké své úsilí, ale i část svého majetku druhým, jsou také i vnitřní potřeby, které vycházejí ze sociálních potřeb. „Tyto potřeby nás tlačí k plnění úkolů vyplývajících z našeho postavení ve společnosti, současně s vnějšími okolnostmi, nutí nás chovat se tak, abychom byli ostatními lidmi přijímáni a mezi nimi oblíbeni. Představují tedy vnitřní zdroj našeho poctivého fungování v zaměstnání a v ostatním mezilidském kontaktu“ (Šimek 1995: 169). Pohnutky člověka k pomoci druhému člověku z hlediska lidství jsou složité. Člověk je schopný vidět věci v širokých souvislostech a záměrně řídit svou

činnost, jelikož dokáže rozpoznávat to, co je dobré pro něho samého a pro druhé (Šimek 1995).

Je třeba shrnout, že altruismus je individuální záležitostí jedince a má mnoho podob. Je však vlastní lidstvu jako celku a ovlivňuje ho i morálka panující ve společnosti, ze které jedinec pochází a ve které je vychován.

2.4 Vzdělání jako dar - dárcovství

Sponzorování dětí z rozvojových zemí je určitou formou dárcovství. Sponzor dává dar - posílá peníze, aby mohlo dítě chodit do školy. Vzdělání je zde nabízeno formou daru.

Dávání darů je jev, který se objevuje téměř ve všech společnostech. Ačkoliv se dar může zdát jako něco, co není nutné oplácet, opak je pravdou (Eriksen 2008). Vzájemná výměna neboli reciprocita je nejjednodušším systémem směny. Reciprocita je založena na faktu, že někomu něco dáme, avšak očekáváme za to také něco. „Dávání darů má ekonomickou hodnotu a význam, ale symbolizuje také vztah mezi dárcem a příjemcem.“ Proto také „nedostatek rovnocennosti v dávání darů je většinou charakteristický pro lidi mezi nimiž existuje nerovnocenný vztah“ (Murphy 1998: 138).

„Dary jsou důležitým prostředkem navazování kontaktů s cizími lidmi, napomáhají dosažení míru, navázání přátelství nebo získání politické loajality.“ „Dar je charakteristickým projevem vzájemnosti. Povinnost dávat s sebou nese povinnost přijímat a příjemce daru na sebe bere povinnost věnovat dárci určitou protislužbu. Analytický význam daru tedy nespočívá pouze v jeho ekonomických aspektech, ale také v jeho sociálních a kulturních aspektech“ (Eriksen 2008: 223).

Reciprocita však ve všech společnostech přesahuje rámec výměny darů“ (Murphy 1998: 138). Za dar se člověk nemusí odvděčit přímo dárci nebo také někomu jinému dárci blízkému. To uvádí Murphy na příkladu rodiny. Rodiče dávají svým dětem to nejlepší co mají, děti se jim za to mohou odvděčit nepřímou a to např. tak, že se dobře postarají o své vlastní děti (Murphy 1998).

Marcel Mauss ve své Eseji o daru píše, že přijatý dar se závazně oplácí. Dary tedy svého příjemce zavazují vůči svému dárci. Existují společnosti, ve kterých má každý jedinec dlouhodobé závazky, které souvisejí se vzájemnou výměnou darů s ostatními členy

společnosti. Ačkoliv Mauss uvádí příklady různých společností např. v Melanésii či Polynésii, mohou se tyto poznatky zobecnit (Mauss 1999).

Mauss píše že: „značná část naší morálky i našeho života vůbec tkví stále v téže atmosféře daru, směsici závazku a dobrovolnosti. Naštěstí všechno není klasifikováno termíny koupě a prodeje. Věci mají pořád vedle své prodejní hodnoty i hodnotu citovou.“ Ať je dar míněn se sebelepším úmyslem, „neopracený dar stále staví toho, kdo jej přijal do podřízeného postavení, zvláště když jej přijal, aniž pomyslel na protidar (Mauss 1999: 133). Ve společnosti dochází k situaci, kdy se do popředí zájmu „vrací téma daru, dobrovolnosti a povinnosti dávat, téma štědrosti a zájmu obdarovávat (Mauss 1999: 137).

2.5 Vzdělání

Hlavním důvodem vzniku projektů sponzorování dětí z rozvojových zemí je fakt, že některé děti z těchto zemí nemohou kvůli nedostatečnému množství finančních prostředků svých rodičů nastoupit nebo dokončit školní docházku. Podívejme se na některá čísla: přes sto milionů dětí nemá přístup ani k základnímu vzdělání, devadesát sedm procent z nich žije v rozvojových zemích a téměř šedesát procent z nich jsou dívky. Výsledkem toho, že v rozvojových zemích je gramotnost obyvatelstva stále velice nízká, je pak i to, že země za ostatními ekonomicky zaostávají (Horký et al. 2007). Bill Clinton tvrdí že: „Dokud nebude více než sto milionů dětí z chudých zemí zapsáno ve školách, nevyhne se politické a sociální nestabilitě ovlivňující celý svět“ (Clinton 2008: 13).

Problematika vzdělání bývá často tématem různých světových summitů či konferencí. V roce 1990 se konala konference OSN s názvem „Vzdělání pro všechny“, kde se její členové zavázali, že do roku 2000 bude mít každé dítě přístup k základnímu vzdělání. Téměř deset let po vypršení data tohoto závazku je však patrné, že tohoto cíle nebylo dosaženo. Co je tedy příčinou toho, že tento závazek se nepovedl splnit. Hlavními překážkami jsou nedostatek prostředků vydávaných ze strany vyspělých zemí, ale také neschopnost vlád rozvojových zemí si s daným problémem poradit (Zimová 2008).

2.5.1 Proč děti z rozvojových zemí nechodí do školy

Příčin, proč chudé děti z rozvojových zemí nechodí do školy a proč čísla ukazující míru gramotnosti v jednotlivých rozvojových zemích, je velká řada. Jedním z důvodů jsou vysoké náklady na vzdělání. V rozvojových zemích je situace stát od státu odlišná. Někde je nutné platit školné nebo různé příspěvky na provoz školy či platy učitelů, někde se neplatí vůbec, ale i přesto je finančně náročné zakoupení školních uniforem, které jsou ve většině těchto zemí povinné. Dále pak to jsou náklady na různé školní pomůcky jako učebnice, sešity nebo psací potřeby (Horký et al. 2007).

Dalšími překážkami školní docházky je v některých oblastech nedostatek škol nebo velká vzdálenost školy od místa bydliště dětí. Problémem bývá také podvýživa, nemoci a nedostatečná lékařská péče. Někteří rodiče, často také bez základního vzdělání, své děti do školy neposílají, jelikož nevidí žádné výsledky, které přicházejí až po mnoha letech školní docházky. Proto se stává, že děti sice školní docházku zahájí, ale předčasně ji opustí. Dalším problémem jsou různé válečné konflikty. Kvůli nim jsou školy často zavřené nebo lidé žijí v uprchlických táborech, kde žádné školy nefungují. „Souhrnně lze říci, že společným jmenovatelem většiny příčin, ale zároveň i důsledkem těchto problémů je chudoba“ (Hokrová 2008b).

2.5.2 Co vzdělání člověku přináší

Vzdělání je základním předpokladem rozvoje jednotlivce i komunit po celém světě. V mnoha zemích je pro většinu lidí téměř nedosažitelné, i když umožňuje velkou změnu kvality života (Horký et al. 2007). „Vzdělání je tím, co vymezuje pozici člověka na trhu práce, co ve značné míře ovlivňuje typ zaměstnání“ (Katrňák 2004: 19).

Podívejme se nyní na to, co vzdělání vlastně člověku vlastně přináší. Člověk se učí převzít zodpovědnost za sebe a případně i menší či větší skupiny ve svém okolí, např. rodinu. V tzv. tradičních společnostech školy neexistovaly a vše, co se lidé potřebovali naučit k přežití, si předávali z generace na generaci, lidé žili tak, jak to odkoukali od rodičů nebo svých vrstevníků (Sokol 2008). V některých chudých oblastech zemí Třetího světa (některé oblasti venkova nebo chudinské části měst), je dnes situace taková, že děti místo chození do školy musí pomáhat rodičům, aby byla rodina schopná zajistit základní potřeby pro život. Zde k výchově dochází doma a vše co děti potřebují, je jim předáváno od starší generace (Hokrová 2008b).

Podle Jana Sokola škola zprostředkovává dítěti první kontakt s cizími dospělými osobami a má vychovávat a pomáhat, aby z dětí vyrostli zralé a dospělé osoby (Sokol 2008).

„Škola přebírá úlohu rodiny, již hrála v reprodukci sociálního postavení v tradičních společnostech“ (Katrňák 2004: 21). Škola má podle Katrňáka rozhodující vliv nejen na budoucí zaměstnání a to jak si člověk bude obstarávat obživu, ale také na to, kdo jak bude žít a jaká bude jeho životní úroveň. V tradičních společnostech záleželo na rozhodnutí rodičů, jak bude dítě žít. Avšak v moderních společnostech záleží právě na systému vzdělávání, jelikož ve škole se rozhoduje o tom, kdo dosáhne jaké výše vzdělání a tím si zajistí i určitou životní úroveň (Katrňák 2004).

2.5.3 Vliv gramotnosti na budoucnost člověka a situaci v rozvojových zemích

„Vzdělání je často charakterizováno jako takzvaný smíšený statek“ (Barták et al. 2005: 36). Než však dojde k jeho zúročení, trvá to často mnoho let školní docházky. Obecně lze říci, že vzdělání je přínosem jednak pro člověka samotného, tak i vzdělaný člověk je přínosem pro danou společnost. Avšak předpokladem tohoto tvrzení je možnost uplatnění vzdělání v odpovídajícím zaměstnání (Barták et al. 2005). Pak má vzdělanost pozitivní vliv na růst ekonomiky v rozvojových zemích (Zímová 2008).

Podle různých neziskových organizací, organizací zprostředkovávající „adopci na dálku“ a průzkumů v rozvojových zemích je gramotný člověk schopen vykonávat kvalifikovanější práci a má větší šanci na vyšší výdělek než negramotný člověk. Je prokázáno, že člověk alespoň se základním vzděláním má mnohem lepší přístup k informacím o ochraně před nákazou různými nemocemi, více se vyhýbá rizikovému chování a má možnost žít v lepších podmínkách, což způsobuje klesající náklady na zdravotní péči. Člověk s vyšším příjmem je pak schopen dostat se z bludného kruhu chudoby¹⁰ a finančně zajistit svou rodinu. A v neposlední řadě vzdělání rodiče mnohem častěji podporují a motivují své děti ve školní docházce než rodiče, kteří jsou negramotní (Zímová 2008, Hokrová 2008c).

---

¹⁰ Bludný kruh chudoby – nedostatek peněz způsobuje nedostatek potravin, léků a nemožnost získání vzdělání. Podvýživa a nedostatečná lékařská péče jsou příčinou vzniku různých onemocnění. Negramotnost a nemoci neumožňují člověku najít si zaměstnání, bez kterého není schopen finančně zabezpečit sebe a svou rodinu (Hokrová 2008b).

2.5.4 Vzdělání dětí z rozvojových zemí a koncept kulturního kapitálu

Podle Pierra Bourdieu si každý jedinec odnáší ze své rodiny tzv. kulturní kapitál. „To je dovednost, která plyne z kulturní kvality prostředí, v němž člověk vyrůstá. Je to um, který si člověk v rodinném prostředí osvojil, jsou to znalosti, které zde získal (pod pojmem kapitál chápe Bourdieu všechno, co je člověk schopen akumulovat a následně pak ve svém jednání zužitkovávat, ať už to má povahu kulturní, ekonomickou, sociální nebo symbolickou)“ (Bourdieu 1971, cit. v Katrňák 2004: 41).

Bourdieu srovnával kulturní kapitál u různých společenských tříd, ty se však mimo jiné odlišovaly také výší dosaženého vzdělání. Z konceptu kulturního kapitálu vyplývá, že si děti rodičů z vyšších společenských tříd (dětí vzdělaných rodičů) odnáší větší kulturní kapitál než děti rodičů negramotných. Vzdělání jednoho člověka obohacuje kulturní kapitál další generace. Je hodnotou, která ovlivňuje nejen člověka samotného, ale také i jeho okolí (Bourdieu 1971, cit. v Katrňák 2004).

3. ORGANIZACE ZPROSTŘEDKOVÁVJÍCÍ SPONZOROVÁNÍ DĚTÍ Z ROZVOJOVÝCH ZEMÍ V ČESKÉ REPUBLICCE

Jak už jsem uvedla v úvodní části bakalářské práce, nejstarší organizací, která se zabývá sponzorováním dětí z rozvojových zemí v České republice, je Arcidiecézní charita Praha. Počet sponzorovaných dětí prostřednictvím ADCH Praha je nyní nejvyšší ze všech organizací, působících v České republice. V současné době působí na našem území 18 organizací, zprostředkovávající sponzorování dětí z rozvojových zemí¹¹. Tyto organizace se zabývají nejenom projekty sponzorování dětí na dálku, ale také často i nějakými jinými projekty.

Každá organizace se specializuje na určitou oblast nebo konkrétní zemi, kde jsou místními spolupracovníky organizací vybírány děti, které splňují podmínky pro zařazení do projektů sponzorování. Organizace z České republiky často spolupracují s nějakou místní organizací v dané zemi, která pomáhá sponzorování zprostředkovávat.

3.1 Česká katolická charita

Organizace, které mohou pro svůj projekt používat název Adopce na dálku®, jsou právě ty, které působí pod hlavičkou České katolické charity. Jsou to Arcidiecézní charita Praha, Arcidiecézní charita Olomouc, Diecézní charita Plzeň, Diecézní charita Hradec Králové a Diecézní charita ostravsko–opavská. Každá z charit se specializuje na „adopci na dálku“ v určité části světa.

3.2 Organizace zaměřující se na oblast Afriky

3.2.1 Humanistická hnutí

V rámci humanistického hnutí působí v České republice tři organizace, které zprostředkovávají sponzorování dětí z rozvojových zemí a to především z Afriky. Jsou to

---

¹¹ Viz Příloha č. 4 – Tabulka č. 2: Organizace zprostředkovávající sponzorování dětí z rozvojových zemí v ČR. V této tabulce uvádím 18 organizací, o jejichž existenci jsem se při pracování práce dozvěděla, je však možné, že existují i některé další organizace, které tyto projekty organizují.

Humanistické centrum Narovinu, Humanistické centrum Dialog a Vysokoškolští humanisté. Projekty sponzorování dětí nesou u všech tří organizací společný název Adopce afrických dětí - projekt pomoci na dálku. Prostřednictvím projektů jsou podporovány děti z Keni, Guiney a Beninu (Humanistické centrum Narovinu 2009).

3.2.2 Pro-contact

Pro-contact občanské sdružení pro rozvojovou pomoc vzniklo v roce 2004. Poté začalo organizovat sponzorování dětí z rozvojových zemí pod názvem Projekt adopce afrických dětí na dálku. Cílem tohoto projektu je umožnit chudým dětem ze západoafrické Guineje získat základní vzdělání. Do projektu jsou vybírány děti, které do školy ještě chodit nezačaly, které již několik let školu navštěvovaly, ale kvůli nedostatku financí svých rodičů musely školní docházku ukončit nebo děti, které navštěvují školy s nevyhovujícími podmínkami pro výuku (Pro-contact 2009).

3.2.3 Humanitas Afrika

Občanské sdružení Humanitas Afrika vzniklo v roce 2000 jako africko-česká iniciativa, jejíž cílem je přispět ke zlepšení informovanosti o Africe a její kultuře v české společnosti a k šíření tolerance mezi Čechy a Afričany. Projekt sponzorství zahrnuje pomoc dětem z Ghany, Beninu a od roku 2006 je také možné sponzorovat sirotky ze slumů v Nairobi v Keni (Humanitas Afrika 2009).

3.2.4 Nadační fond solidarity s chudými třetího světa Maitri

Hlavním cílem této křesťanské organizace lidí z České republiky a Polska je pomoc nejchudším lidem ve Třetím světě prostřednictvím katolických misionářů. Projekt sponzorování dětí na dálku nese název Adopce srdce. Vznikl v roce 1996 a zaměřuje se na podporu sirotků a polosirotků ve Rwandě a Demokratické republice Kongo, vzešlých z občanské války (Maitry 2009).

3.3 Nadační fond Inka

Jedním z projektů Nadačního fondu Inka je projekt sponzorování dětí na dálku s názvem Sokonča. Formou kmotrovství podporuje sponzor vzdělání konkrétního dítěte, žijícího ve venkovském horském prostředí v peruánských Andách. Na rozdíl od jiných

podobných projektů je dítě vybíráno nejenom podle životních podmínek rodiny, ve které žije, ale i podle míry nadání dítěte ke studiu. Cílem projektu je vychovat vzdělanou a zručnou generaci, která by měla v budoucnu zlepšit život indiánů na venkově (Nadační fond Inka 2009b).

3.4 Organizace zaměřující se na oblast Asie

3.4.1 Nadace mezinárodní potřeby

Křesťanská organizace Nadace mezinárodní potřeby začala projekty sponzorování dětí organizovat od roku 1997 pod názvem Dálková adopce PLUS. Prvními sponzorovanými dětmi byly děti z Nepálu, později se projekt rozšířil na Filipíny a Srí Lanku a až v roce 2007 začala tato nadace organizovat sponzorování pro děti z Ugandy, proto jsem tuto organizaci zařadila ještě mezi organizace zaměřující se na oblast Asie (Nadace Mezinárodní potřeby 2009).

3.4.2 ADRA

ADRA – Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj je mezinárodní humanitární organizací, jejíž pobočka působí i v České republice. Organizuje projekt BangBaby, který se zaměřuje na podporu vzdělání dětí z Bangladéše (ADRA 2009).

3.4.3 Další organizace

Mezi další organizace, které své projekty zaměřují na oblast Asie, patří Sdružení Samari, které vzniklo v roce 2007. Organizuje sponzorování v Bangladéši. Projekt nese název Paprsky naděje (Samari 2009).

Občanské sdružení Namasté Nepál vzniklo v roce 2007. Od tohoto roku organizuje projekt Úsměv z Nepálu, který umožňuje vzdělání chudým dětem žijícím v Nepálu (Namasté Nepál 2009).

Poslední z projektů, zaměřujících se na sponzorování dětí z Asie, nese název Adopce Srí Lanka, který spadá pod Nadaci Terezy Maxové.

4. TERÉNNÍ VÝZKUM A ANALÝZA VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

4.1 Realizace výzkumu

Výzkum probíhal od srpna 2008 do března 2009. Nejprve bylo třeba seznámit se s organizacemi, zabývajícími se projekty sponzorování dětí z rozvojových zemí. Mým původním výzkumným záměrem bylo kontaktovat několik organizací a domluvit se s nimi na spolupráci. Ovšem reakce některých organizací nebyly vždy kladné. Častou reakcí bylo, že jsou nezisková organizace, a že nemají na spolupráci čas ani prostor, jelikož je v poslední době kontaktuje více studentů a oni nemohou vyhovět všem jejich požadavkům. Druhým a zásadním problémem bylo, že když jsem žádala zástupce organizací o možnost kontaktovat se nějak s „adoptivními rodiči“ bylo mi řečeno, že organizace jsou povinny dodržovat Zákon o ochraně osobních údajů č. 101/2000 Sb., a proto mi nemohou poskytnout kontakty na své dárce.

Byla jsem tedy nucena získat skupinu respondentů jinak než přes nějakou organizaci. Avšak první respondenty jsem získala přece jenom přes organizaci, ovšem zcela jiným způsobem než doposud. Na webových stránkách Humanistického centra Narovinu jsem zjistila, že tato organizace pořádá akci s názvem Setkání s Afrikou nejenom pro adoptivní rodiče. Kontaktovala jsem tedy organizaci s tím, zda bych se nemohla tohoto setkání zúčastnit, přestože nejsem „adoptivním rodičem“ a sdělila jsem jim důvod své návštěvy. Zde jsem tedy získala své první respondenty.

Dále pak jsem se snažila kontaktovat „adoptivní rodiče“ prostřednictvím internetu. Takto se mi podařilo získat jednoho respondenta, který psal o svém sponzorovaném dítěti článek na internetu a dva další prostřednictvím internetových diskusí. Existuje celkem hodně „adoptivních rodičů“, kteří se na svých internetových stránkách chlubí svými sponzorovanými dětmi z rozvojových zemí, avšak málokterý takovýto autor internetových stránek nechá na sebe na internetu nějaký kontakt.

Další respondenty jsem získala prostřednictvím svých známých, kteří působily jako zprostředkovatelé kontaktu mezi mnou a svými známými, kteří byli „adoptivními rodiči“. Toto byla podle mého názoru nejlepší forma spolupráce, jelikož u rozhovoru byla i třetí osoba, která znala mého respondenta a také znala i mě a vzájemně nás představila. A proto, i když jsem byla pro respondenta cizí osobou, měl ve mně větší důvěru.

4.2 Cílová skupina respondentů

4.2.1 Sponzoři – „adoptivní rodiče“

Cílovou skupinou respondentů se tedy v mém terénním výzkumu stali sponzoři, kmotři, dárci neboli „adoptivní rodiče“. Oslovení těch, kteří finančně sponzorují nějaké dítě z rozvojové země, se liší podle toho, jak sponzora nazývá sama organizace. Ať už je použito jakéhokoliv názvu, vždy se jedná o jednu či více osob, kteří finančně podporují vzdělání nějakého dítěte z rozvojové země prostřednictvím nějaké organizace. „Adoptivním rodičem“ se může stát prakticky kdokoliv a nemusí se jednat pouze o jednotlivce či malé skupiny osob, ale i o velká seskupení lidí.

Proto jsem si „adoptivní rodiče“ rozdělila pro lepší orientaci a přehlednost do tří skupin na:

1. jednotlivci – dítě sponzorují sami nebo v rámci své rodiny
2. menší skupinky – na sponzorování dítěte se skládá několik lidí
3. velké skupiny – dítě sponzorují přes nějakou instituci (dítě často sponzorují školy nebo jednotlivé třídy, firmy, podniky, lidé sdružující se v různé spolky na základě společných zájmů atd.)

4.2.2 Skupina respondentů

- **respondent č. 1** – žena 24 let, dítě sponzoruje s manželem
Humanistické centrum Narovinu, sponzoruje 5 měsíců chlapce z Keni
- **respondent č. 2** – žena 48 let, dítě sponzoruje sama
Humanistické centrum Narovinu, sponzoruje 2 roky chlapce z Keni
- **respondent č. 3** – žena 21 let, dítě sponzoruje společně s přáteli
Humanistické centrum Narovinu, sponzoruje 1 rok chlapce z Keni
- **respondent č. 4** – muž 57 let, dítě sponzoruje s rodinou
ADCH Praha, sponzoruje 6 let chlapce z Ugandy
- **respondent č. 5** – žena 28 let, dítě sponzorovala společně se sportovním klubem
Humanistické centrum Narovinu, sponzorovala 5 let chlapce z Keni, po pěti letech sponzorování ukončeno ze strany rodičů dítěte
- **respondent č. 6** – žena 24 let, dítě sponzoruje společně s asi 25 členy pěveckého sboru
Humanistické centrum Dialog, sponzorují asi 5 let chlapce z Guiney

- **respondent č. 7** – žena 42 let, dítě sponzoruje sama
ADCH Praha, sponzoruje 2 roky dívku z Ugandy
- **respondent č. 8** – žena 29 let, dítě sponzoruje se skupinou přátel
Pro-contact, sponzorují asi 3 roky dívku z Guiney
- **respondent č. 9** – žena 55 let, dítě sponzorovala s rodinou
ADCH Praha, sponzorovala dívku 2 roky z Indie, po dvou letech sponzorování ukončeno

4.3 Analýza výsledků terénního výzkumu

4.3.1 Průběh sponzorování dětí z rozvojových zemí

Pokud se člověk rozhodne sponzorovat nějaké dítě na dálku, je zapotřebí si nejprve vybrat organizaci, která sponzorování dětí z rozvojových zemí zprostředkovává. Těchto organizací je v České republice v současné době velké množství. Každá organizace se zaměřuje na jednu nebo více oblastí ve světě. Většinou musí organizace spolupracovat s nějakou partnerskou organizací v cílové zemi nebo s dobrovolníky, kteří znají tamější kulturu a komunitu a místní lidé jim důvěřují více než lidem, kteří jsou pro ně cizí.

4.3.1.1 Informovanost o projektech a výběr organizace

Otázky, které jsem pokládala respondentům většinou na počátku rozhovoru, byly, odkud se dozvěděli o projektech sponzorování dětí z rozvojových zemí a podle čeho vybírali konkrétní organizaci pro své sponzorování.

Jak jsem se mohla přesvědčit velkou výhodou má pro organizování těchto projektů internet. Právě díky internetovým stránkám organizací se dozvěděla o projektech sponzorování dětí z rozvojových zemí převážná část mých dotazovaných respondentů. Jelikož na těchto stránkách se může jedinec podrobně seznámit se všemi podrobnostmi, které s projektem souvisí. Od respondenta č. 4, který je sponzorem už 6 let jsem se dozvěděla: „*O nějaké pomoci jsem uvažoval už dýl, ale pak jsem četl něco o adopcích na dálku v nějakém časopise a všechny podrobnosti jsem si k tomu pak našel na internetu a pak už jsme se ani moc dlouho nerozmyšleli a dítě si v databázi vybrali*“¹².

---

¹² Respondent č. 4 – muž 57 let

Kromě internetu také hraje velkou roli doporučení od přátel, známých či příbuzných, kteří mají s podobnými projekty kladné zkušenosti. Od respondentky č. 5 jsem se dozvěděla, že organizovala sponzorování v rámci sportovního družstva, které jako celek sponzorovalo chlapce z Keni. Tento tým může být příkladem toho, jak velkou roli hraje kladné doporučení od někoho známého. „*No protože to bylo přes (jméno osoby), docela charismatická osobnost kdysi v našem týmu a on právě nás k tomu přived, že sám měl nějakou holčičku adoptovanou a pořád o ní mluvil (...) měl živej kontakt s tou rodinou a zblbnul nás do toho, že to bude dobrý, že to budem mít jako týmovou věc*¹³.“

Výběr organizace také z velké části závisí na doporučení někoho známého a jeho zkušeností s danou organizací. Dalším kritériem, kromě kladných ohlasů od někoho známého, bylo i to, v jaké zemi zprostředkovává daná organizace sponzorování. Kromě výběru země, ze které pochází sponzorované dítě, hraje důležitou roli i to, jakým oficiálním jazykem se v dané zemi hovoří a jakým jazykem bude tudíž dítě psát svému adoptivnímu rodiči dopisy. Jak mi prozradila respondentka č. 2, ta se rozhodovala podle toho, jakým jazykem bude s dítětem komunikovat. „*Mluvim anglicky, tak jsem chtěla zemi, kde se s dítětem dorozumím anglicky*¹⁴.“ Žádný z respondentů, s kterým jsem hovořila, nevyužívá možnosti toho, že by si nechávali dopisy překládat od organizací, i když takovouto službu jich nabízí většina.

Sponzor si také vybírá dítě podle finanční částky, kterou přispívá. Organizace mají vyšší finanční částky na dobu jednoho roku za dítě různé. Finanční částka se také liší tím, co všechno je z tohoto obnosu hrazeno (školné, školní uniforma, školní pomůcky či v některých případech také strava ve škole nebo základní zdravotní péče). Výše sponzorované částky se také liší podle země, ze které je dítě sponzorováno. Jelikož každá země má svá specifika, ať už jde o ekonomickou úroveň obyvatel, o situaci ve školství v dané oblasti atd. Konečná finanční částka se také liší podle toho, kolik procent si účtuje organizace samotná za zprostředkování sponzorování dítěte a na podporu své činnosti.

Respondentka č. 9 uvedla, že ona vybírala organizaci podle výše finanční částky za rok, proto si vybrala ADCH Praha, přes kterou sponzorovala dívku z Indie, jelikož právě do Indie se posílala nejnižší částka 4900 Kč za rok. Také říkala, že jí velice mrzí fakt, že musela sponzorování po dvou letech kvůli zhoršení své finanční situace ukončit. Taktéž prý doufá, že se najde pro „její“ holčičku jiný sponzor, aby mohla chodit dále do školy¹⁵.

---

¹³ Respondent č. 5 – žena 28 let

¹⁴ Respondent č. 2 – žena 48 let

¹⁵ Respondent č. 9 – žena 55 let

Zajímavá je situace u větších skupin, které se dohodnou společně sponzorovat nějaké dítě. V těchto skupinách má většinou veškerou organizaci na starosti jeden člověk, který vybírá peníze, organizuje posílání dopisů atd. Tak tomu bylo, ať už jsem mluvila se členkou sportovního klubu nebo pěveckého sboru. Zatímco členové pěveckého sboru vybírají asi přes tři sta korun ročně, jelikož jich je asi pětadvacet¹⁶, členů sportovního klubu bylo zpočátku také kolem dvaceti, ovšem postupně zájem hráček o sponzorování upadal, jak mi potvrdila respondentka č. 5. „...a pak se to docela zvrhlo ve věc asi pěti, později tři, později dvou lidí. No takže to bylo takový i náročný, to jako utáhnout finančně, takže já musím říct, že mě se to docela hodilo, že to stopli¹⁷, jo že prostě jsou to peníze navíc, který jsme táhly už vlastně jenom s (jméno) napůl, no a oni po nás chtěli nákejch sedm, sedm a půl tisíc, ted' přesně nevím tu částku, nějak kolem sedmi tisíc ročně a splácely jsme jim to ve čtvrtletních splátkách¹⁸.“

Po zaplacení finanční částky sponzor dostane od organizace většinou nějaké potvrzení či certifikát o sponzorování. Dárci by měli od této chvíle pravidelně chodit dopisy od podporovaného dítěte, které dítě píše samo nebo s pomocí místního koordinátora či svého školního učitele. Pokud dítě neumí ještě příliš psát, často posílá pouze nakreslený obrázek a dopis píše místní koordinátor projektu. I „adoptivní rodič“ má od této chvíle možnost sponzorovanému dítěti psát dopisy. Četnost psaní dopisů se zase liší podle možností organizace, ale minimálně jeden dopis ročně může sponzor dítěti poslat.

4.3.1.2 Kontakt s organizací

Většina organizací umožňuje sponzorovi si vybrat dítě z internetové databáze, kde jsou uvedeny základní údaje o daném dítěti - o jeho věku, školní docházce a o jeho rodinné situaci. Pokud je budoucímu „adoptivnímu rodiči“ jedno, jaké dítě a z jaké oblasti bude sponzorovat, v tomto případě mu organizace dítě vybere sama. Jak vypověděla respondentka č. 9, nechala výběr dítěte na organizaci, jelikož sama nechtěla rozhodovat o tom, které dítě si vybere a které ne¹⁹.

Veškerá komunikace s organizací probíhá tedy právě většinou prostřednictvím internetu a také poštou, pokud jde o posílání dopisů. Dopisy posílají sponzoři buď poštou nebo je posílají na adresu organizace, která je prostřednictvím svých pracovníků vozí přímo

---

¹⁶ Respondent č. 6 – žena 24 let

¹⁷ Pozn. sponzorování bylo ukončeno ze strany rodičů dítěte v Keni, kteří si již dále nepřáli, aby jejich dítě bylo finančně podporováno.

¹⁸ Respondent č. 5 – žena 28 let

¹⁹ Respondent č. 9 – žena 55 let

dětem. Organizace, u kterých sponzorují dítě respondenti, se kterými jsem mluvila, nevyžadují žádný osobní kontakt, pokud o něj nemá sponzor sám zájem.

Což potvrzuje respondentka č. 5. „*Oni nic osobně nevyžadovaly (organizace), žádný kontakty, akorát nám pravidelně posílaly maily, když měly nějaké akce právě takhle setkání s těma rodičema, ale nebylo to nic povinného, jako že by z titulu rodiče byl povinen něco si od nich vyslechnout, třeba jednou za čtvrt roku nebo tak. Když byl čas, bylo to vyložene dobrovolný na tyhle věci docházet*²⁰.“

S respondentkou č. 1 jsem hovořila právě na setkání „adoptivních rodičů“ a dozvěděla jsem se, že komunikace s organizací probíhá prostřednictvím e-mailů a internetu, že takhle si i ona vybírala své sponzorované dítě prostřednictvím internetové databáze dětí. A protože je „adoptivním rodičem“ zatím pouze krátce asi pět měsíců, tak byla ráda, že se mohla zúčastnit nějakého přímého setkání s organizací a zeptat se na to, co jí zajímá²¹.

Pokud bych tedy shrnula dané poznatky, komunikace se sponzory probíhá přes internet a také prostřednictvím pošty. Organizace nevyžadují žádný osobní kontakt se sponzorem, pokud nemá sám zájem. Kromě internetu také hrají důležitou roli při výběru organizace i kladná doporučení od někoho, kdo má s danou organizací pozitivní zkušenosti. Výběr taktéž ovlivňuje jazyk, kterým dítě píše dopisy a výše finanční částky, kterou je sponzor povinen zaplatit.

4.3.2 Setkání „adoptivních rodičů“²²

První seznámení se sponzorováním dětí z rozvojových zemí mi umožnilo setkání „adoptivních rodičů“. Některé organizace, zprostředkovávající projekty sponzorování dětí na dálku, čas od času takováto setkání pořádají. Zde informují sponzory o podrobnostech těchto projektů a samotní sponzoři mají možnost se dozvědět informace o sponzorovaných dětech i o prostředí, kde žijí a chodí do školy. Podařilo se mi navštívit takovéto setkání adoptivních rodičů prostřednictvím Humanistického centra Narovinu. Celá akce se jmenovala Setkání s Afrikou nejenom pro adoptivní rodiče, jelikož tato organizace zprostředkovává sponzorování dětí z Keni. Konala se 22. října 2008 v Praze v salonku restaurace Mánes na Masarykově nábřeží. Na setkání přišlo odhadem kolem dvaceti „adoptivních rodičů“. Většinou se jednalo o páry, ale i celé rodiny. Na setkání se sešli lidé všech věkových kategorií, i když mladších lidí zde bylo o trochu více.

---

²⁰ Respondent č. 5 – žena 28 let

²¹ Respondent č. 1 – žena 24 let

²² Následující informace se týkají pouze Humanistického centra Narovinu, které setkání pořádalo, jiné organizace mohou mít organizační záležitosti jiné, to se týká např. posílání dáreků, výběru dětí do projektů atd.

Nejprve byl promítnut krátký, asi pětiminutový film o podmínkách keňských dětí a poté už následoval prostor pro dotazy „adoptivních rodičů“. Mimořádnou návštěvou tohoto setkání byli tři keňští koordinátoři (dva muži a jedna žena), kteří organizují „adopci“ dětí přímo v Keni. Po počátečním ostychu „adoptivních rodičů“ se rozvinula poměrně živá diskuze a „rodiče“ pokládaly své dotazy téměř dvě hodiny. Poté muselo být setkání ukončeno, protože prostor salonku musel být vyklizen pro jinou akci. Avšak myslím si, že pokud by se setkání nemuselo v určitou dobu ukončit, trvalo by podstatně déle. Na kladené otázky většinou odpovídali koordinátoři z Keni, protože hovořili anglicky, členové Humanistického centra Narovinu jim překládali otázky sponzorů a pak zase zpětně překládali odpovědi koordinátorů do češtiny.

Mezi témata, o která se „adoptivní rodiče“ zajímali, patřilo: jak jsou konkrétní děti vybírány do projektů sponzorování, dalším tématem bylo psaní dopisů dětem a to jaké dostávají „rodiče“ odpovědi²³, dále rodiče zajímalo to, zda existuje možnost posílat dětem nějakou materiální pomoc, např. oblečení či jiné věci. Velký okruh otázek se také týkal možnosti návštěvy u sponzorovaného dítěte či dítěte u sponzora. „Rodiče“ také zajímalo, jak mají podle vysvědčení sponzorovaného dítěte poznat, jak na tom je se školním prospěchem.

4.3.2.1 Výběr dětí do projektů sponzorování

Děti jsou do projektů sponzorování vybírány koordinátory, kteří znají poměry v lokalitách, kde děti žijí. Pozvaní koordinátoři říkali, že sami vyrůstali v chudinských čtvrtích v Nairobi, odkud sponzorované děti pocházejí. Pro výběr dětí do projektů mají určitá kritéria, která musí být splněna. Děti musí žít v podmínkách, které jim neumožňují bez podpory sponzora navštěvovat školu. Jednou z podmínek pro zařazení dítěte do projektů sponzorování je i souhlas jeho rodičů, aby bylo dítě takto podporováno. Koordinátoři vybírají pro zařazení do projektů raději spíše méně dětí najednou než více, aby bylo možné pro všechny vybrané děti nalézt sponzory.

Na setkání také padla otázka, jak je vybíráno dítě z rodiny, která má více dětí. Jak jsem se dozvěděla, Humanistické centrum Narovinu vybírá pro zařazení do projektů pouze jedno dítě z rodiny. Výběr dítěte tedy závisí na volbě jeho rodičů, kteří často vybírají nejnadanější dítě. Sponzor má však v případě svého zájmu možnost sponzorovat i sourozence svého sponzorovaného dítěte.

---

²³ Viz kapitola 4.3.4.1 Analýza dopisů posílaných sponzorovanými dětmi „adoptivním rodičům“.

4.3.2.2 Možnost posílání materiální pomoci sponzorovaným dětem

„Adoptivní rodiče“ se také zajímali o možnost poslat dětem nějakou materiální pomoc např. oblečení atd. Na tento dotaz koordinátoři odpověděli, že sice by to dětem a jejich rodinám pomohlo, ale je velmi obtížné do země tuto pomoc dopravit. Především je problém se clem, jelikož to bývá často vyšší než hodnota posílaného balíku, a proto by nebyla tato forma pomoci efektivní. Dětem mohou sponzoři posílat menší balíčky a dárčky²⁴. To, že dítě tento dárek opravdu dostane, má na místě za úkol zdokumentovat koordinátor, který je povinen dítě s došlým balíčkem vyfotografovat a fotografii potom poslat sponzorovi.

4.3.2.3 Možnost návštěvy sponzora u sponzorovaného dítěte

Ačkoliv některé organizace návštěvu u sponzorovaného dítěte nedoporučují či dokonce neumožňují, na tomto setkání jsem se dozvěděla, že návštěva u dítěte není problém. Sponzor si však cestu a všechny potřebné formality s ní spojené musí zajistit sám a sám se domluvit s koordinátorem „svého“ sponzorovaného dítěte. Vše tedy závisí na aktivitě sponzora, jelikož organizace sama žádné hromadné zájezdy neorganizuje.

Padl dotaz i na opačnou možnost návštěvy a to sponzorovaného dítěte u sponzora. Tato možnost byla jednoznačně zamítnuta, protože pro dítě by byla takováto návštěva velice stresující a byl by to pro něj velký kulturní šok. Kromě toho by návštěva byla velice náročná na organizaci, jelikož děti nemají cestovní pasy, atd. Jedinou možností je pozvat dítě na návštěvu ke sponzorovi po dokončení střední školy, kdy je schopné takovouto cestu zvládnout, pokud je sponzor ochoten mu veškeré náklady na cestu financovat.

4.3.2.4 Vysvědčení dětí

Poslední okruh otázek „adoptivních rodičů“ se týkal vysvědčení dětí. Kopii vysvědčení garantují posílat sponzorovi téměř všechny organizace. Otázky sponzorů směřovali především k tomu, jak mají vysvědčení rozumět. Koordinátorka z Keni a zároveň tamější učitelka vysvětlovala, že výsledky dětí jsou hodnoceny procenty. Pokud má tedy dítě z předmětu více jak 50 %, tak jsou jeho školní výsledky dobré, naopak pokud má méně jak 50 % tak už je to s jeho prospěchem horší.

Setkání „adoptivních rodičů“ mi umožnilo seznámit se s daným tématem a pomohlo mi také získat první respondenty. Setkání jsem se zúčastnila jako nezúčastněný pozorovatel, i

---

²⁴ Humanistické centrum posílání menších balíčků či dáreků povoluje. To však neznamená, že je tomu tak i u ostatních organizací, jelikož každá organizaci si určuje svoje vlastní pravidla. Některé organizace individuální posílání balíčků s dárky dětem neumožňují. To zdůvodňují tím, že některé děti od sponzorů balíčky dostávají a jiné ne a že tento fakt působí rušivě jak v mezi dětmi, tak i v tamější komunitě (ADCH Praha 2009c).

když členové Humanistického centra Narovinu byli informováni o důvodu mé návštěvy na tomto setkání.

4.3.3 Motivace „adoptivních rodičů“ pro sponzorování dětí

Hlavním spojovacím článkem mezi všemi „adoptivními rodiči“, tedy alespoň s těmi, jejichž názory jsem měla možnost poznat, je touha někomu pomáhat. Otázkou je, proč se rozhodli pomáhat někomu takhle vzdálenému.

Většina sponzorů přiznala, že chtějí pomáhat někomu, kdo to opravdu potřebuje. To jsou podle jejich názoru právě děti z rozvojových zemí a především z Afriky. Jedna moje respondentka se svěřila s tím, že se setkala s názorem, že by radši měla pomáhat např. dětem v dětských domovech tady u nás a neposílat takové množství peněz tak daleko, když prý ani nemůže vědět, kam ty peníze jdou. S tímto názorem respondentka tedy velmi nesouhlasila. Říkala, že ona ví přesně, kam peníze jdou a na co, a také si myslí, že děti žijící v dětských domovech v České republice nepotřebují tolik akutní pomoc, jako děti třeba v Africe. U nás se o ně dokáže postarat stát, což ve většině rozvojových zemí nefunguje, a děti, pokud ztratí rodiče, jsou nuceny se o sebe postarat sami. Proto si myslí, že je potřebné pomoci těm, kteří nemohou za to, kde se narodili a v jakých podmínkách žijí²⁵.

Podobný názor sdílel taktéž i další respondent. Ten si myslí, že chudé děti z rozvojových zemí potřebují pomoc ve vzdělání, jelikož jejich rodiče se soustředí především na to, aby pro ně zajistili základní životní potřeby a už nemají prostředky na vzdělání svých dětí. Respondent říkal, že si je vědom toho, že nemůže pomoci všem, kteří to potřebují. On je však rád, že může pomoci, alespoň někomu. Projekt Adopce na dálku® si vybral proto, že vzdělání je hodnota, kterou dítěti nikdo nemůže vzít. Jelikož jeho sponzorovaný chlapec se chce stát učitelem, věří, že on sám tak může pomoci nejenom jemu, ale i pak dalším dětem, které by tento chlapec učil, pokud se mu tedy povede uskutečnit jeho přání. A tím by se tak postupně z generace na generaci mohly zlepšovat životní podmínky v těchto oblastech. Kromě toho, že někomu pomáhá, je pro tohoto respondenta motivace taková, že se cítí být obohacen tím, že ví, že někde žije někdo, komu může pomoci k lepšímu životu a možná i k jeho vysněnému povolání²⁶.

„Adoptivní rodiče“, které jsem měla možnost poznat, jsou patřičně hrdí na to, že právě díky nim může chodit do školy dítě, kterému by to jinak nebylo umožněno. Jedna respondentka měla zajímavou zkušenost, kvůli které se rozhodla, že bude sponzorovat

---

²⁵ Respondent č. 7 – žena 42 let

²⁶ Respondent č. 4 – muž 57 let

vzdělání nějakému dítěti. Jak mi prozradila, její motivací zapojit se do projektu sponzorování bylo to, že její dcera měla sponzora, který jí sponzoroval studium na vysoké škole ve Velké Británii. To bylo pro ní tím hlavním impulsem, proč se rozhodla sponzorovat nějaké dítě z rozvojové země, protože chtěla také pomoci někomu získat vzdělání²⁷.

Předpokládala jsem, že určitou roli v tom, proč sponzoři podporují vzdělání nějakému dítěti na dálku, může hrát i fakt, zda jsou či nejsou věřící. Čtyři z mých respondentů sice uvedli, že jsou věřící, to je však nijak zvlášť neovlivňovalo při rozhodování, zda se zapojí do projektů sponzorování dětí. Ovšem tyto poznatky mohou být podstatně zkresleny tím, přes jaké organizace sponzoři dítě podporují, jelikož organizace, které v České republice tyto projekty sponzorují, by se daly rozdělit na náboženské a nenáboženské.

Trochu odlišná je situace u větších skupiny „adoptivních rodičů“. To znamená, že na sponzorování jednoho dítěte se skládá více lidí, což je pro ně finančně výhodnější, než kdyby měl dítě sponzorovat jednotlivec. Hlavní důvodem, kromě touhy pomoci, je u těchto skupin i to, že tím, jak takto společně někomu pomáhají, zároveň vlastně utužují kolektiv, protože je to věc, na které se podílejí společně. Kolektiv takto vlastně spolupracuje na jiné věci, než je hlavní důvod jejich vzájemného setkávání. Což je např. v případě pěveckého souboru zpěv či hráčského týmu sportovní utkání a společné tréninky. Společné sponzorované dítě se tak stává námětem k hovoru a umocňuje tak soudržnost skupiny lidí, což se třeba může promítnout při vymýšlení, co se napíše do dopisu nebo co se pošle jako dárek. To potvrdila i respondentka č. 6: „...takhle že většinou ty dopisy dává dohromady jedna kamarádka, že třeba se ptá, co bysme chtěli napsat a takový (...), že když má někdo nějaký nápad, co by se dalo napsat, tak jí to dá, vono se to potom nějak překládá. A teda hlavně co mu posíláme teďka hodně, to jsou fotky ze společných akcí²⁸.“ Mezi členy tohoto pěveckého souboru je společné vědomí toho, že společně mohou takto někomu pomoci, velmi důležité. Členové si čtou došlé dopisy a také nenechávají vymýšlení dopisů pouze na jedné hlavní organizátorce.

Naproti tomu u členů sportovního týmu postupně docházelo k tomu, že zájem o společnou věc postupně upadal. Původní motivací bylo pomoci takto nějakému dítěti ke vzdělání a zároveň to mělo pomoci k utužení kolektivu. Ovšem jak vypověděla respondentka motivace k placení dalších a dalších finančních částek postupně mizela, až z původně týmové spolupráce stalo sponzorování dítěte záležitostí pouze dvou členů týmu²⁹.

---

²⁷ Respondent č. 2 – žena 48 let

²⁸ Respondent č. 6 – žena 24 let

²⁹ Respondent č. 5 – žena 28 let

Společnou motivací pro sponzorování dětí z rozvojových zemí je snaha pomoci někomu, kdo to potřebuje s tím, že sponzoři věří, že jejich pomoc je efektivní, protože jak sami tvrdí, mají přesné informace, na co všechny peníze, které organizacím posílají, jsou určeny. Těší je vědomí, že vědí, komu konkrétně pomáhají a dostává se jim zpětné vazby prostřednictvím dopisů. Motivací je sponzorům také dobrý pocit z toho, že někde na světě existuje někdo, kdo se jejich přičiněním může mít alespoň o trochu lépe. Taktéž věří, že vzdělání je hodnota, která může přispět k lepšímu životu nejen sponzorovaným jednotlivcům ale i celé dané komunitě.

Kromě tohoto pocitu, který jak jsem zjistila je do určité míry společný všem respondentům, kteří sponzorují nějaké dítě rozvojové země, je pro větší skupiny i motivací vědomí, že se na této pomoci podílejí společně, což může utužovat vzájemné vztahy v kolektivu.

4.3.3.1 Analýza statistik počtu sponzorovaných dětí v jednotlivých organizacích³⁰

Následující analýza statistik počtu sponzorovaných dětí sponzory z České republiky svědčí o faktu, že od vzniku projektů na našem území je přetrvávajícím trendem narůstání počtu sponzorovaných dětí ve většině organizací. Podle „adoptivních rodičů“, které jsem kontaktovala, se tomu děje z důvodu toho, že se zlepšuje informovanost o těchto projektech a výhodou je pro tento typ projektů internet. Přes internet totiž probíhá převážná část komunikace sponzora s organizací. Zároveň se zvyšováním se počtu sponzorovaných dětí přibývá spokojených „adoptivních rodičů“, kteří mohou přesvědčit ty, kteří o sponzorování uvažují. Následující analýza vývoje počtu sponzorovaných dětí dokládá nárůst počtu sponzorů od vzniku projektů v České republice.

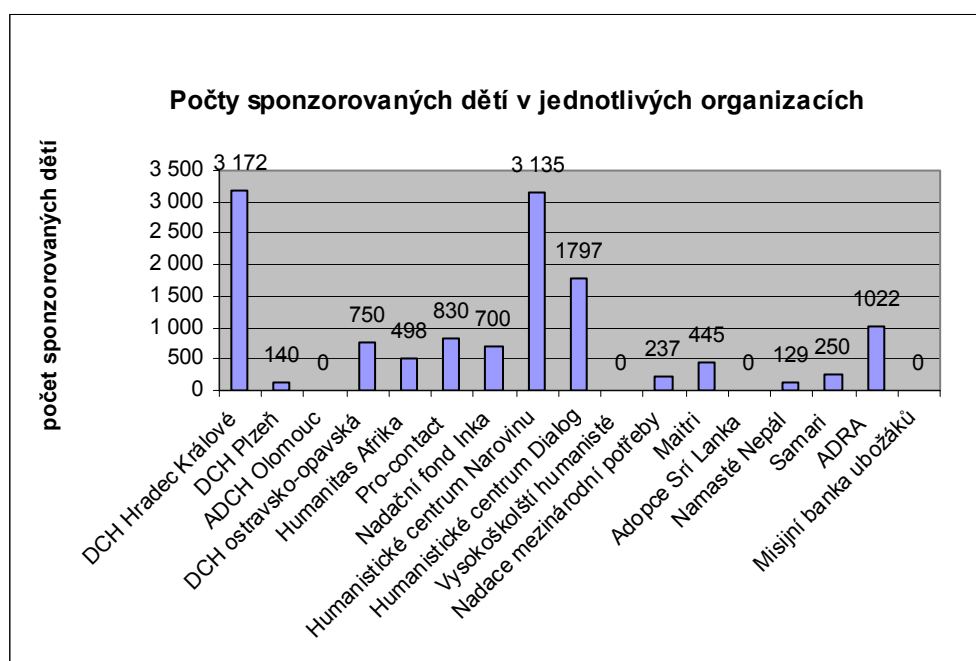
Ačkoliv se počet sponzorovaných dětí nerovná počtu sponzorů, jelikož jeden sponzor může finančně podporovat více než jedno dítě, uvádím následující přehled počtu sponzorovaných dětí v jednotlivých organizacích, který může alespoň z části napovědět, kolik se v České republice vyskytuje sponzorů. Podle mého odhadu je v současné době sponzorováno z České republiky více než 30 000 dětí³¹ z rozvojových zemí.

---

³⁰ Údaje o počtech sponzorovaných dětí jsou převzaty z internetových stránek jednotlivých organizací. Přehled organizací a jejich internetových stránek viz Příloha č. 4: Tabulka organizací zprostředkávající sponzorování dětí z rozvojových zemí v ČR.

³¹ 30 000 sponzorovaných dětí je odhad, ke kterému jsem se dostala sečtením počtu sponzorovaných dětí, které udávají jednotlivé organizace, tyto údaje však pocházejí z let 2006 – 2008 a je také nutné brát v potaz, že u některých organizací, jsem počet sponzorovaných dětí nezjistila.

Graf č. 1: Počty sponzorovaných dětí v jednotlivých organizacích

Graf znázorňuje počty sponzorovaných dětí jednotlivými organizacemi. Součástí grafu nejsou údaje o počtu sponzorovaných dětí ADCH Praha, která má na rozdíl od ostatních organizací mnohokrát vyšší počet dětí. Počet sponzorovaných dětí ADCH Praha se na konci roku 2008 zastavil na 16 580.

U organizací, kde je počet sponzorovaných dětí na hodnotě 0 se údaje nepodařilo zjistit. Je třeba upozornit, že zaznamenané počty sponzorovaných dětí jsou z let 2006 – 2008.

Po prostudování statistik některých organizací je možné konstatovat, že převažuje narůstající trend počtu sponzorovaných dětí³². To je způsobeno tím, že vznikající organizace mají postupem času od svého vzniku možnost zapojovat do projektů sponzorování další a další děti a projekty se rozšiřují i na další státy, ve kterých organizace uzavírají smlouvy o spolupráci s partnerskými organizacemi v dané lokalitě.

Specifické postavení má i v tomto případě opět ADCH Praha, u které došlo v roce 2008 k mírnému poklesu počtu sponzorovaných dětí. V tomto roce bylo sponzorováno o 305 dětí méně než v roce 2007 (ADCH Praha 2009d).

Specifická situace je i u Diecézní charity ostravsko-opavské. Od začátku projektu docházelo každý rok k navyšování počtu sponzorovaných dětí, avšak v roce 2007 došlo jako u ADCH Praha také k poklesu počtu sponzorovaných dětí řádově o desítky, údaje za rok 2008

³² Viz Příloha č. 5: Grafy vývoje počtu sponzorovaných dětí u vybraných organizací.

bohužel organizace ještě nezveřejnila, takže nelze zjistit, jestli pokles počtu sponzorovaných dětí bude pokračovat, či se opět navýší. DCH ostravsko-opavská se však zabývá sponzorováním dětí na Zakarpatské Ukrajině, takže na rozdíl od zemí třetího světa může být pokles počtu sponzorovaných dětí způsoben zlepšením situace v dané rodině, ze které je dítě sponzorováno a další finanční podpora tudíž už není dále nutná (DCH ostravsko-opavská 2009).

4.3.4 Možnost vzniku citové vazby sponzor × dítě

Možnost vzniku citové vazby mezi sponzorem a sponzorovaným dítětem do značné míry souvisí s posíláním dopisů, jelikož skrze ně probíhá veškerá komunikace sponzora a dítěte. Zda se vyvinula vzájemná citová vazba mezi sponzorem a dítětem záleží pouze na subjektivním vnímání sponzora. Zda existuje nějaká vazba i ze strany dítěte na svého sponzora, je možné odhadovat pouze z posílaných dopisů, které však ve všech případech nepíší děti samy a také je nutné si uvědomit, že děti píší dopisy cizím jazykem, kterým není pro ně úplně jednoduché komunikovat. Proto budu v této části brát v úvahu pouze názory respondentů na tuto záležitost, jelikož to, jak vnímají sponzorování dětí, by si zasloužilo samostatný výzkum.

Když jsem se ptala respondentů na vznik citové vazby, většinou se nějak dostali k odpovědi, že citová vazba na sponzorované dítě alespoň z jejich strany určitě je. Sponzoři mají radost z každého došlého dopisu, nakresleného obrázku nebo nové fotografie svého sponzorovaného dítěte. Sponzoři, se kterými jsem mluvila, mají také velkou radost, když zjistí, že se „jejich“ dítě ve škole zlepšilo v nějakém předmětu.

Bez určitého vztahu k dítěti by prý asi nevydržel sponzorovat „své“ dítě tak dlouho, jak mi řekl respondent č. 4. Nyní prý prostřednictvím dopisů ví, v jakých podmínkách chlapec žije a také ví, že by to pro něj bylo velmi těžké, kdyby se sponzorováním přestal a chlapec musel odejít ze školy. „Svého“ chlapce sponzoruje již šest let. Zpočátku byly dopisy poměrně oficiální, ale postupně prý chlapec začal psát i více o sobě, o své rodině, o tom, kde žije, o tamější přírodě, o zvířatech, které v jeho zemi žijí, a o svých kamarádech ve škole a také o svých zálibách. Také se zajímal o rodinu respondenta a o zemi, ve které žije³³.

Úplně se mi však nepotvrdilo, že by citová vazba souvisela pouze s psaním dopisů. Jedna respondentka uvedla, že je „adoptivním rodičem“ sice teprve krátce - zhruba pět měsíců, ale už nyní má prý „svého“ chlapečka ráda a těší se na dopisy od něho. Zatím jí však

---

³³ Respondent č. 4 – muž 57 let

přišel pouze jeden dopis, který měl spíše takovou oficiální formu poděkování, ale věří, že postupně bude psát i něco o sobě. Ona sama se prý bude snažit posílat mu dopisy tak často, jak to prý jen bude možné³⁴.

Naopak respondentka č. 3 sponzoruje dítě již jeden rok a má pocit, že zatím nějaká výraznější citová vazba mezi ní a dítětem nevznikla, jelikož dopisy, které jí od dítěte přišly, byly ve své podstatě jedním velkým poděkováním a o životě samotného dítěte vlastně ani pomalu nic neví. Ovšem myslí si, že pokud bude ve sponzorování pokračovat a dítě bude starší, určitě jí o sobě také napíše něco více a doufá, že se postupně citová vazba vytvoří a kdyby ne, stačí jí prý dobrý pocit z toho, že může pomoci někomu k lepšímu životu, protože kvůli tomu se do sponzorování zapojila³⁵.

Vznik citové vazby také může ovlivnit to, zda dítě sponzoruje jeden sponzor, několik málo lidí nebo velká skupina. Pokud se v takovéto větší skupině nenajde někdo, kdo je schopen organizovat psaní dopisů, komunikace se sponzorovaným dítětem nefunguje úplně tak, jak by měla. Jak vypověděla respondentka č. 5: „...*to musím říct, že z naší strany trochu vázlo nějaká komunikace s tím Francisem, že bysme mu vyloženě psaly, já nevím, spíš na začátku jsme mu poslaly dva tři dopisy...*“³⁶. Tato respondentka mi umožnila prohlédnout si dopisy, které jim od sponzorovaného dítěte přišly a ačkoliv ho sponzorovaly pět let, stále je v dopisech oslovoval oficiálním oslovením „*dear sponsor*“. Což mohlo být způsobeno jednak tím, že ze strany sponzora komunikace, jak uvádí sama respondentka, vázla a také tím, že sponzorované dítě vlastně ani nemohlo pomalu vědět, jak jinak sponzora oslovovat, jelikož sponzorem byl celý sportovní tým. Respondentka dále uvedla, že: „...*myslím si, že jsme mu všeho všudy poslaly dva dopisy a spíš to bylo na nich, že nám on takhle občas poslal něco, ale za poslední dva roky už nám nechodilo ani už to vysvědčení, že už vůbec jako, akorát jsme jim tam posílaly peníze*“³⁷.

I komunikace vícero sponzorů může být velice osobní, jak jsem se dozvěděla od respondentky č. 6, která sponzoruje dítě také s větší skupinou. Zde je její odpověď na otázku, zda sponzorovaný chlapec ví o tom, že jeho vzdělání sponzoruje dohromady přes dvacet lidí: „*jo ví o tom, a vlastně i jsme d'ály, kámoška dělala, že vlastně i z našich fotek mu posílala plakát, kde vlastně bylo jméno, kolik máme sourozenců, co děláme, kde studujem a takový,*

---

³⁴ Respondent č. 1 – žena 24 let

³⁵ Respondent č. 3 – žena 21 let

³⁶ Respondent č. 5 – žena 28 let

³⁷ Respondent č. 5 – žena 28 let

takže vlastně nás zná všechny i jménama, takže třeba adresuje i některý části dopisu i jednotlivým lidem³⁸.“

Vznik citového pouta mezi sponzorem a sponzorovaným dítětem záleží na mnoha okolnostech. Jedním z důležitých faktorů je doba sponzorování. Čím déle sponzor dítě podporuje ve vzdělání, tím je větší pravděpodobnost, že ho dítě začne brát jako „kamaráda“ a ne pouze jako finančního sponzora a to se projeví i v dopisech, kdy dítě přestane pouze děkovat a začne psát i něco o sobě a zajímat se o život sponzora. Sponzor má ke „svému“ sponzorovanému dítěti nějakou citovou vazbu, která vzniká už jenom pouze tím, že si uvědomuje, že je to on, kdo posílá peníze dítěti a není mu lhostejné, jak se sponzorovanému dítěti daří.

Záleží také na tom, jak často dochází k výměně dopisů a na tom, jak je sponzor v tomto ohledu aktivní. Pokud totiž přenechá iniciativu na dítěti, to potom píše většinou formální dopisy, jelikož vlastně ani pomalu neví, komu píše. Dítě je povinno svému sponzorovi alespoň jednou za čas něco napsat, na to dohlíží koordinátor v místě jeho bydliště, avšak zda píše sponzor dítěti, na to nikdo nijak nedohlíží.

Obsah dopisů je závislý také na stáří dítěte a na tom, zda je schopno se sponzorem komunikovat v cizím jazyce. To bývá zpočátku velmi obtížné a dopisy mají formu několika naučených zdvořilostních frází, s postupem do vyšších tříd se postupně komunikace s dítětem zlepšuje, což potvrdili ti respondenti, kteří už dítě sponzorují déle.

Kromě dopisů posílají také sponzoři dětem nějaké drobné dárky. Zde je to ale omezeno organizací, přes kterou je dítě sponzorováno, jelikož některé organizace posílání dárků umožňují a jiné ne. Jak jsem se dozvěděla, „adoptivní rodiče“ posílají většinou pastelky, sešity, školní penály, omalovánky, knížky buď v angličtině či francouzštině, a také míče, jelikož mezi africkými chlapci je velice oblíbenou zábavou právě fotbal.

Respondentka č. 8 mi řekla, že oni neposílají svému sponzorovanému dítěti dárky, jelikož to organizace příliš nedoporučuje, ale ona posílá v dopise různé drobnosti, jako např. samolepky, pexeso, i menší pastelky, které jak si přečetli v dopise holčičku velmi potěšily a měla z nich radost³⁹.

Kromě psaní dopisů nabízejí některé organizace možnost, že sponzor může své dítě osobně navštívit. Avšak veškeré náklady na cestu si musí hradit a organizovat sám. O návštěvě svého sponzorovaného dítěte uvažují tři z respondentů, se kterými jsem se setkala na Setkání „adoptivních rodičů“. Jedna z respondentek se dokonce kvůli plánované návštěvě

---

³⁸ Respondent č. 6 – žena 24 let

³⁹ Respondent č. 8 – žena 29 let

svého sponzorovaného dítěte začala učit svahilsky, aby si mohla s dítětem popovídat v jeho rodném jazyce⁴⁰.

4.3.4.1 Analýza dopisů posílaných sponzorovanými dětmi „adoptivním rodičům“

Spolu s vysvědčením garantují organizace „adoptivním rodičům“ posílat také dopisy od dítěte. Dopisy jsou psány úředním jazykem země, ze které sponzorované dítě pochází. Pro většinu dětí je to cizí jazyk, proto jsou děti schopné samostatně napsat dopis, až když dosáhnou určitého stupně školního vzdělání. Za malé děti proto píše dopisy rodiče, učitelé ve škole nebo koordinátoři projektů sponzorování a děti k dopisu nakreslí většinou nějaký obrázek (ADCH Praha 2009b, Nadační fond Inka 2009a).

Na myšlenku analýzy dopisů mě přivedla otázka jedné účastnice Setkání „adoptivních rodičů“. Paní se ptala, jak je možné, že po čtyřech letech sponzorování a dopisování si s jedním dítětem, ji dítě stále v dopise oslovuje „*dear sponsor*“⁴¹ místo osobnějšího oslovení např. jménem. Tato paní také namítala, že jí dopisy přijdou neosobní, formální a stále stejné. Na tuto otázku odpovídali kešší koordinátoři tak, že děti nejsou zvyklé psát dopisy a kdyby neměly nějakého sponzora, je možné, že by za svůj život žádný dopis ani nenapsaly. Děti jsou za podporu sponzorem a za možnost chodit do školy velmi vděčné, a proto mají pocit, že dopis má mít oficiální formu a obsahovat oficiální poděkování za poskytnutou podporu. Důvodem, proč si jsou dopisy podobné, může být také to, že děti někdy píše dopisy hromadně ve škole a prakticky jim je nadiktováno, co mají svému sponzorovi napsat.

Otázka týkající se dopisů mě přivedla na nápad podívat se podrobněji na dopisy posílané dětmi svým „adoptivním rodičům“. Během svého výzkumu jsem měla možnost podívat se pouze na malé množství dopisů, jejichž počet by k jejich analýze nestačil. Proto jsem využila možnost webových stránek Humanistického centra Dialog (Humanistické centrum Dialog 2009), kde kromě fotografií sponzorovaných dětí jsou uloženy i dopisy posílané sponzorovanými dětmi svým sponzorům. Pro analýzu jsem si vybrala dopisy posílané dětmi z Keni, které jsou psány v angličtině. Celkem jsem si přečetla 20 dopisů (10 od chlapců a 10 od dívek) od dětí různých věkových kategorií. Při čtení dopisů jsem se zaměřila na to, jak je sponzor v dopise oslovován a jaký je podíl oficiálních poděkování a projevů vděčnosti, a zda v dopisech děti píše i něco o sobě a o svém životě.

---

⁴⁰ Respondent č. 2 – žena 48 let

⁴¹ „milý sponzore“

Děti, jejichž dopisy jsem četla, jsou ve věku 9 - 17 let⁴². Stává se, že některé starší dítě však chodí do nižší třídy, než některé dítě mladší. To je způsobeno většinou tím, že dříve za něj neměl kdo zaplatit výdaje spojené se školní docházkou, proto nastupuje do školy ve vyšším věku.

Děti v těchto dopisech nejčastěji oslovují svého „adoptivního rodiče“ *dear parent*, časté je také *dear + jména sponzorů*, či dokonce *dear father/mother*, což je oslovení velice osobní. Ve třech případech dopis začíná pozdravem *hallo*. Oslovení „*sponsor*“ jsem objevila pouze ve dvou případech. Avšak z použitého oslovení není možné zjistit, zda děti mají nějaký jiný vztah ke svým sponzorům pokud je oslovují *parent* nebo *sponsor*.

V úvodu téměř všech dopisů se objevují fráze typu „*Jak se máte, doufám, že dobře, já se mám dobře*“ atd. Dále pak jsou dopisy z velké části vyjádření díky dětí jejich „adoptivním rodičům“. Děti děkují za to, že mohou chodit do školy, za školní uniformu a také za dárky, které sponzoři svým dětem posílají. Často také posílají pozdravy a poděkování od svých rodin a příbuzných. U prvních posílaných dopisů se děti také představují a píší do jaké chodí třídy.

Škola je kromě vyjádření díky v dopisech hlavním tématem. Děti píší, jakou třídu navštěvují a většina se zmiňuje o tom, že do školy chodí rády. Některé píší, že mají prázdniny a zrovna do školy nechodí. Ve většině dopisů děti slibují, že se budou pilně učit, aby postoupily do dalšího ročníku, aby měl sponzor z jejich školních výsledků radost.

V některých dopisech se také kromě poděkování a školy vyskytují i další témata. Děti píší o své rodině a o tom, kde žijí, jaké je zrovna u nich počasí atd. Chlapci se ve svých dopisech často zmiňují, že mají rádi fotbal. Některé děti také píší, co by si přály od svých „adoptivních rodičů“ poslat, nejčastějšími přáními jsou pastelky, sešity a míče. Ve dvou dopisech také dítě píše, že by se se svým „adoptivním rodičem“ rádo setkalo. Na závěr dopisu většinou opět sponzorovi děkují. Téměř ve všech dopisech se objevila fráze „*bůh vám žehnej*“.

Všechny dopisy si jsou celkem podobné. Největší rozdíl je v tom, že některé obsahují pouze poděkování a z některých se sponzor dozví i něco o tom, jak se dítě má. Pro děti, může být vztah ke sponzorovi na dálku prostřednictvím dopisů příliš abstraktní. Z dopisů, které jsem četla, vyplývá, že si děti moc váží toho, že mohou chodit do školy a sponzorům za tuto možnost moc děkují. Určitý vztah k nim tedy pravděpodobně mají, ale ten je založen spíše na poskytované podpoře a ne na tom, jací jejich „adoptivní rodiče“ jsou, protože děti je osobně neznají.

---

⁴² Věk v tabulce je uveden podle údajů Humanistického centra Dialog jako současný, takže je pravděpodobné, že dopisy jsou psány, když bylo dítě mladší. Tento údaj nelze zjistit, jelikož na dopisech většinou není žádné datum.

Tabulka č. 1: Analyzované dopisy od dětí posílaných z Keni⁴³

č.	Pohlaví	Věk	Třída	Oslovení v dopise
1.	chlapec	17	6.	Dear my father
2.	chlapec	16	6.	Dear parent
3.	chlapec	14	5.	Dear + <i>jméno sponzora</i>
4.	chlapec	13	4.	<i>bez oslovení</i>
5.	chlapec	12	2.	Dear
6.	chlapec	12	6.	Dear fater/mother
7.	chlapec	11	6.	Dear + <i>jméno sponzora</i>
8.	chlapec	11	5.	Dear parent
9.	chlapec	10	5.	Hallo + <i>jméno sponzora</i>
10.	chlapec	9	3.	Hallo Prague
11.	dívka	16	8.	Dear parents
12.	dívka	14	8.	Dear sponsor
13.	dívka	13	7.	Dear parent
14.	dívka	12	6.	Dear + <i>jméno sponzora</i>
15.	dívka	12	6.	Dear + <i>jméno sponzora</i>
16.	dívka	11	5.	Dear parents
17.	dívka	11	4.	Dear + <i>jméno sponzora</i>
18.	dívka	10	2.	How are you my sponsor
19.	dívka	10	3.	Hallo parent
20.	dívka	9	4.	<i>bez oslovení</i>

⁴³ Dopisy jsem vybírala podle věku dítěte a snažila jsem se, abych měla zastoupené všechny věkové kategorie. Děti mladší 9 let jsem mezi vybrané nezařazovala, protože dopisy pravděpodobně píše s něčí pomocí. Avšak i u analyzovaných dopisů, jsem si podle písma nebyla vždy jista, zda dopis psalo samo dítě, či zda ho za něj psal někdo jiný. Čím je dítě starší, tím je pravděpodobnost, že dopis psalo samo větší.

5. ZÁVĚR

Na základě prováděného výzkumu jsem dospěla k závěrům, které však není možné zobecňovat na všechny sponzory, kteří se rozhodli podporovat vzdělání nějakému dítěti z rozvojové země, ale pouze na vzorek mých respondentů. Výzkumem jsem se snažila zodpovědět tři základní výzkumné otázky formulované v úvodní části práce.

Jedním z cílů bylo zjistit, podle čeho sponzor vybírá organizaci, která mu sponzorování dětí zprostředkovává. Jelikož dárci svěřuje organizaci poměrně vysokou finanční částku, snaží se o organizacích získat co nejvíce informací. Jedním z důležitých kritérií výběru organizace je kladné doporučení od jiných „adoptivních rodičů“, dále pak rozhoduje z jakých zemí jsou děti pro projekty vybírány a také jakým jazykem sponzor s dítětem v dopisech komunikuje.

Sponzorování dětí z rozvojových zemí můžeme charakterizovat jako poskytnutí vzdělání formou finančního daru, který umožňuje dítěti chodit do školy. Sponzor za poskytnutý dar však očekává něco jako navrácení daru, i když si to třeba úplně neuvědomuje, zvláště v tomto případě, kdy se jedná o tzv. dobročinný dar (Mauss 1999). Je také přesvědčen, že skrze tuto konkrétní pomoc, pomůže celé komunitě a celé společnosti v dané oblasti.

Kromě samotné ekonomické hodnoty dar symbolizuje také vztah mezi dárcem a příjemcem (Murphy 1998). Pokud se nad tímto faktem zamyslíme, dojdeme k závěru, že tento vztah – tedy vztah mezi sponzorem a sponzorovaným dítětem, nemůže být založen na rovnocenném partnerství. Sponzorované dítě není schopné darovanou finanční částku vynaloženou na jeho vzdělání vrátit, a to většinou ani za předpokladu, že si v budoucnu nalezne zaměstnání. Vrácení ekonomické hodnoty daru však po něm nikdo nežadá.

Sponzor si je tohoto faktu vědom, ale úplně nezištně své peníze přeci jenom nevydává. Je pro něj důležité vědomí, že je schopen někomu pomoci a má také dobrý pocit z toho, že jeho peníze jsou někomu užitečné. „Adoptivní rodič“ jako protihodnotu svého daru vyžaduje důkazy, že jeho peníze jsou použity opravdu na účely, na které je chce vydávat. Očekává, že dítě za jeho peníze opravdu do školy chodit bude. Jako důkaz je sponzorovi posíláno vysvědčení a dopisy od sponzorovaného dítěte.

Citová vazba ze strany „adoptivních rodičů“ vzniká už jenom tím, že jim není lhostejný osud dítěte, které finančně podporují. Vzájemná vazba se pak dále může prohlubovat výměnou dopisů, kdy se dárci pro dítě stává konkrétní osobou a ne pouze anonymním sponzorem jeho vzdělání. Jak jsem se mohla přesvědčit na analyzovaném vzorku

dopisů, ty jsou z velké části vyjádřením díky sponzorovi, jelikož děti a jejich rodiny si jsou vědomy toho, že jinak nemají šanci dar sponzorovi oplatit.

Sponzor taktéž, pokud se zapojuje do projektu sponzorování dětí, většinou očekává vznik jakési citové vazby, jelikož chce podporovat ve vzdělání konkrétní dítě, o které se většinou také aktivně zajímá, píše mu dopisy a posílá mu různé dárky. Eriksen píše že, „dary jsou důležitým prostředkem navazování kontaktů s cizími lidmi, napomáhají dosažení míru, navázání přátelství nebo získání politické loajality“ (Eriksen 2008: 223). V tomto případě tedy dárce navazuje na dálku kontakt se sponzorovaným dítětem a případně také s jeho rodinou. V některých případech, pokud sponzorování jednoho dítěte trvá už delší dobu a vzájemná výměna dopisů je celkem pravidelná, může dojít i ke vzniku vzájemného přátelství mezi sponzorem a sponzorovaným dítětem. Potom se také mění i obsah dopisů a z pouze děkovné formy se postupně mohou stát přátelské dopisy. Pouto přátelství může být dobrou protihodnotou poskytovaného daru ze strany sponzorovaného dítěte. Avšak jak už jsem se zmínila v předchozích kapitolách, ne ve všech případech se toto povede.

Nezodpovězenou otázkou zůstává, zda se vytváří citová vazba i ze strany sponzorovaného dítěte. Dítě je totiž povinno svému „adoptivnímu rodiči“ alespoň jednou za čas napsat, jelikož organizace sponzorovi garantují za určitou dobu zaslání alespoň jednoho dopisu. Dítě tedy dopisy psát musí, otázkou však je, jestli je ke svému sponzorovi citově vázáno, či zda není pouze vděčné za to, že může chodit do školy. Tato otázka by si zasloužila sama o sobě samostatný výzkum.

Sponzorování dětí z rozvojových zemí je formou finanční pomoci, která je určena konkrétnímu dítěti. Jelikož je finanční pomoc takto konkrétně zacílená, velkou motivací pro „adoptivního rodiče“ je pocit, že jeho peníze pomohou „adoptovanému“ dítěti k lepšímu životu. Sponzoři jsou většinou přesvědčeni a věří, že jejich podpora má smysl, protože mají od sponzorovaného dítěte zpětnou vazbu.

Jedním z důvodů jejich finanční podpory je také to, že sponzor je přesvědčen, že v rozvojových zemích potřebují lidé pomoci více než kde jinde. Chudoba v zemích Třetího světa je tématem, které se poměrně pravidelně objevuje v médiích a lidé jsou dnes mnohem více citlivější na chudobu, která je zprostředkována právě skrze média (Lipovetsky 1999). Proto je pro sponzora pod vlivem médií atraktivnější pomáhat dítěti z nějaké rozvojové země, než kde jinde. Podle Eriksena: „v informační společnosti už nedostatkovým zbožím není železná ruda nebo pytle s obilím, ale pozornost cílové skupiny“ (Eriksen 2005: 28). To

znamená, že v současné době je veden boj médií o divákovu pozornost. Témata, která se objevují v médiích a upoutají pozornost, pak následně mohou zdvihnout vlnu dobročinnosti.

Sponzor věří, že jeho pomoc se mu vyplatí, ne tedy jemu samotnému, ale celé společnosti v zemi, ze které pochází sponzorované dítě. Jak mi prozradila jedna z respondentek, je přesvědčená o tom, „že každý jeden gramotný človíček v chudé zemi je potřebný⁴⁴.“ Sponzorování dítěte z nějaké vzdálené exotické země se stává pro dárce velice atraktivním, protože kdo by nepodlehli vlivu smutně vyhlížejícího dětského obličejce malého černouška, který je buď sirotkem nebo kvůli finančnímu nedostatku svých rodičů nemůže chodit do školy. Takovýchto smutných obličejů se dívá z internetových stránek jednotlivých organizací na potenciálního dárce celá řada.

Sponzorování dětí z rozvojových zemí je taktéž určitou formou dobročinnosti. Lipovetsky píše, že v současné společnosti dochází k rozvratu altruistického ideálu obětování se pro druhého. Tento fakt však nevylučuje dobročinnost, ale pouze za určité podmínky. Člověk se nebrání pomoci druhému za podmínky, pokud je tato pomoc snadná a nijak zvlášť neomezuje a nevyžaduje přílišné zapojení samotného sponzora (Lipovetsky 1999).

V případě sponzorování dětí posílá dárce finanční obnos a občas napíše podporovanému dítěti dopis. Má sice s dítětem kontakt, ale často pouze jen právě prostřednictvím dopisů a skutečnou realitu života dítěte nezná. Je možné, že tato situace, kterou nám popisuje Lipovetsky, může být jedním z důvodů, proč stoupá počet lidí, sponzorujících děti z rozvojových zemí. „Adoptivní rodič“ posílá peníze, píše dopisy, avšak o posílané peníze se dále stará organizace, která vše zařizuje a dohlíží na to, aby se finanční částka dostala tam, kam má, a dárce sám se už do tohoto procesu už více nezapojuje. Tato forma pomoci tak nevyžaduje příliš mnoho aktivity. Člověk tedy pomáhá finančně, ale málokdo by se např. obětoval tak, že by jel do dané oblasti sám na nějaký čas osobně pomáhat. Získává sám pro sebe dobrý pocit z poskytované pomoci a může být sám se sebou spokojen, protože dnešní doba přeje dobročinnosti, která člověka osobně nijak zvlášť neomezuje a také mu nezabírá tolik vzácného volného času.

K pomoci druhému mohou člověka motivovat i určité morální zásady. Podle Baumana dochází v současné společnosti k tomu že: „teprve dnes, kdy slábne tlak vnějšího donucení a kdy mizí autorita konvencí, se lidem jejich vlastní činy jeví jako věc odpovědné volby a koneckonců jako věc svědomí a mravní odpovědnosti“ (Bauman 2002: 162). Člověka dnes nikdo nenutí k dobročinnosti. Tato věc záleží pouze na něm samotném, je za svoje rozhodnutí

---

⁴⁴ Respondent č. 2 – žena 48 let

zodpovědný, a to pouze sám sobě a svému svědomí. V současné společnosti se lidé: „musí podívat do tváře vlastní mravní nezávislosti a tedy vlastní mravní zodpovědnosti, kterou jim nelze vzít, ale již se ani nemohou zříci“ (Bauman 2002: 163). Dobročinnost dnes nevyžaduje po jejích aktérech sebeobětování ve prospěch druhých. Stačí poskytnutí finančního daru, aby člověk získal dobrý pocit z pomoci druhému.

V současné společnosti tedy dochází k rozvratu altruistického ideálu obětování se pro druhé (Lipovetsky 1999) V podobném duchu se vyjadřuje i Durkheim: „dnes je tradiční morálka rozvolněná a na její místo ještě žádná jiná nenastoupila. Staré povinnosti na nás přestaly doléhat a nám zatím není jasné, jaké jsou vlastně naše nové povinnosti, chybí nám jistota.“ „Proto nevnímáme morálku jako kodex povinností, jako určitou pro nás závaznou kázeň, ale spíše jako tušený, ještě velmi neurčitý, ale přitažlivý ideál“ (Durkheim 1998: 84). Avšak i morálka ne jako povinnost, ale jako „přitažlivý ideál“ může inspirovat někoho k určité formě dobročinnosti, jakou je například sponzorování dětí z rozvojových zemí.

6. POUŽITÉ ZDROJE

LITERATURA:

BARTÁK, Miroslav, et al. *Globální problémy a rozvojová spolupráce : témata, o která se lidé zajímají*. Editor Věra Exnerová. Praha : Člověk v tísni, společnost při ČT, c2005. 255 s. Dostupný z WWW: <http://www.rozvojovka.cz/download/cd/rozvojovka_komplet.pdf>. ISBN 80-86961-00-1.

BAUER, Michal, et al. *Vzdělání na dosah : sborník zkušeností a vzpomínek z projektu Adopce na dálku Arcidiecézní charity Praha*. 1. vyd. Praha : Triton, 2008. 58 s. ISBN 978-80-7387-102-4.

BAUMAN, Zygmunt. *Úvahy o postmoderní době*. 2. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. 165 s. ISBN 80-86429-11-3.

BERGER, Peter L., LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality : pojednání o sociologii vědění*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 s. ISBN 80-859559-46-1.

CLINTON, Bill. *Dárcovství : jak každý z nás může změnit svět*. 1. vyd. Praha : Volvox Globator, 2008. 231 s. ISBN 978-80-7207-674-1.

DURKHEIM, Émile. *Sociologie a filozofie : sociologie a sociální vědy*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 1998. 175 s. ISBN 80-85850-57-5.

ERIKSEN, Thomas H. *Sociální a kulturní antropologie : příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál*. 1. vyd. Praha : Portál, 2008. 406 s. ISBN 978-80-7367-465-6.

ERIKSEN, Thomas H. *Tyranie okamžiku*. 1. vyd. Brno : Doplněk, 2005. 167 s. ISBN 80-7239-185-2.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. 1. vyd. Praha : Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.

GOMBA, Pavla. *Slyšíte nás?*. 1. vyd. Praha: Newfinances, 2003. 111 s. ISBN 80-903354-0-3.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha : Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2.

HORKÝ, Ondřej, et al. *Česko proti chudobě : rozvojové cíle tisíciletí*. 3. upr. vyd. Praha : EDUCON, 2007. 47 s. ISBN 80-239-6419-4.

KATRŇÁK, Tomáš. *Odsouzení k manuální práci : vzdělanostní reprodukce v dělnické rodině*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2004. 190 s. ISBN 80-864229-29-6.

KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 3. dopl. vyd. Praha : Vyšehrad, 2003. 292 s. ISBN 80-7021-613-1.

LIPOVETSKY, Gilles. *Soumrak povinnosti : bezbolestná etika nových demokratických časů*. 1. vyd. Praha: Prostor, 1999. 311 s. ISBN 80-7260-008-7.

MAUSS, Marcel. *Esej o daru, podobě a důvodech směny v archaických společnostech*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 1999. 201 s. ISBN 80-85850-77-X.

MURPHY, Robert F. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2001. 267 s. ISBN 80-85850-53-2.

NEWMAN, Ja'akov, SIVAN, Gavri'el. *Judaismus od A do Z*. 1. vyd. Praha : Sefer, 1998. 285 s. ISBN 80-900895-3-4.

STOJANOV, Robert, et al. *Česko proti chudobě : informace, fakta a čísla z rozvojového světa*. Editor Tomáš Tožička. Praha : EDUCON, 2007. 44 s. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskoprotichudobe.cz/o-kampani/index.php?id=kestaz>>.

ŠIMEK, Jiří. *Lidské pudy a emoce : jak jim porozumět a jak s nimi žít*. Praha : Lidové noviny, 1995. 215 s. ISBN 80-7106-121-2.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

ADCH Praha. 2008a. *Co je projekt Adopce na dálku®?* [online]. [cit. 2008-11-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.charita-adopce.cz/index.php?id=0002011>>

ADCH Praha. 2009b. *Komunikace s dítětem.* [online]. [cit. 2009-2-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.charita-adopce.cz/index.php?id=0002017>>

ADCH Praha. 2009c. *Dárky.* [online]. [cit. 2009-3-2]. Dostupný z WWW: <<http://www.charita-adopce.cz/index.php?id=0002014#Proč%20není%20vhodné%20posílat%20dětem%20do%20rozvojových%20zemí%20balíčky%20a%20individuální%20dárky>>

ADCH Praha. 2009d. *Kolik máme dětí?* [online]. [cit. 2009-2-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.charita-adopce.cz/index.php?id=0002016>>

ADOPCE.COM, projekt náhradní rodinné péče. *Obecné informace o NRP (náhradní rodinné péči).* [online]. [cit. 2008-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.adopce.com/beta/adopce/uvod.php?stranka=2>>

ADRA. *Projekt BangBaby.* [online]. [cit. 2009-3-2]. Dostupný z WWW: <<http://www.adra.cz/bangbaby>>

DCH ostravsko-opavská. *Výroční zpráva DCH ostravsko-opavské.* [online]. [cit. 2009-2-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.shp-ukrajina.cz/downloads/docs/VZ4.pdf>>

HOKROVÁ, Marie. 2008a. *Sponzorování dětí z rozvojových zemí – „adopce na dálku“* [online]. [cit. 2008-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://vseoadopci.ic.cz/adopce1.htm>>

HOKROVÁ, Marie. 2008b. *Proč děti v rozvojových zemích nechodí do školy, bludný kruh chudoby.* [online]. [cit. 2008-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.vseoadopci.ic.cz/bludnykruh.htm>>

HOKROVÁ, Marie. 2008c. *Má projekt sponzorování dětí z rozvojových zemí nějaký smysl? : vede vzdělání, které tento projekt dětem přináší, ke snížení či odstranění chudoby?* [online]. [cit. 2008-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.vseoadopci.ic.cz/adopce3.htm>>

Humanitas Afrika. *Projekt sponzorství*. [online]. [cit. 2009-2-17]. Dostupný z WWW: <<http://humanitasafrika.cz/cs/projects/child.html>>

Humanistické centrum Dialog. *Seznam adoptovaných dětí – Keňa*. [online]. [cit. 2009-2-17]. Dostupný z WWW: <http://www.humanisti.cz/adopce/kenya.php3?pouze_neadoptovane=ne>

Humanistické centrum Narovinu. *O nás – Základní informace*. [online]. [cit. 2009-3-2]. Dostupný z WWW: <<http://www.humanistinarovinu.cz/adopce.php?id=2&sub=4&typ=n>>

Maitry. *Adopce srdce – co to je*. [online]. [cit. 2009-2-20]. Dostupný z WWW: <<http://maitri.jinak.cz/articles.php?lng=cz&pg=61>>

Nadace mezinárodní potřeby. *Dálková adopce Plus*. [online]. [cit. 2009-2-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.incz.info/04-01.htm>>

Nadační fond Inka. 2009a. *Kontakt českého kmotra s dítětem* [online]. [cit. 2009-2-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.peru.cz/inka/dotazy.html>>

Nadační fond Inka. 2009b *Více o projektu Sokonča*. [online]. [cit. 2009-2-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.peru.cz/inka/sonkoca.html>>

Namasté Nepál. *Úsměv z Nepálu – projekt adopce nepálských dětí*. [online]. [cit. 2009-2-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.namastenepal.cz/cz/projekty/usmev-z-nepalu/>>

Plan International. *About Plan* [online]. c2008 [cit. 2008-12-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.plan-international.org/about/>>.

Pro-contact. *O co jde*. [online]. [cit. 2009-3-2]. Dostupný z WWW: <<http://www.pro-contact.cz/page/view/o-co-jde>>

Samari. *Adopce na dálku – projekt paprsky naděje pro Bangladéš*. [online]. [cit. 2009-2-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.samari.cz/samari/?page=adopce-na-dalku>>

SOKOL, Jan. *Antropologie vzdělání a výchovy* [online]. [cit. 2008-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.jansokol.cz/cs/n-s-vychova.php>>

VARIANTY 2008a - *Vzdělávací program společnosti Člověk v tísní : Humanitární pomoc* [online]. c2008 [cit. 2008-11-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.varianty.cz/new/index.php?id=20&notion=57>>.

VARIANTY 2008b - *Vzdělávací program společnosti Člověk v tísní : Rozvojová spolupráce* [online]. c2008 [cit. 2008-11-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.varianty.cz/new/index.php?id=20&notion=72>>.

VARIANTY 2008c - *Vzdělávací program společnosti Člověk v tísní : Témata globálního rozvojového vzdělávání* [online]. c2008 [cit. 2008-11-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.varianty.cz/download/doc/stats/GrvA.pdf>>.

World Vision UK. *Our history* [online]. c2006 [cit. 2008-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.worldvision.org.uk/server.php?show=nav.200>>.

ZÍMOVÁ, Iva. *Vzdělání je základem rozvoje a nadějí pro chudé země* [online]. [cit. 2008-11-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.clovekvtsni.cz/index2.php?id=131&idArt=137>>

7. PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1: Vybrané rozhovory s respondenty

Část rozhovoru s respondentem č. 5 – žena 28 let

Část rozhovoru s respondentem č. 6 – žena 24 let

Příloha č. 2: Dotazník vyplňovaný respondenty

Příloha č. 3: Ukázka dopisů posílaných sponzorovanými dětmi „adoptivním rodičům“

Dopis 1 – od sponzorovaného dítěte respondenta č. 5

Dopis 2 – od sponzorovaného dítěte respondenta č. 5

Dopis 3 – od sponzorovaného dítěte respondenta č. 6

Příloha č. 4: Tabulka č. 2: Organizace zprostředkovávající sponzorování dětí z rozvojových zemí v ČR

Příloha č. 5: Grafy vývoje počtu sponzorovaných dětí u vybraných organizací

Graf č. 2 – Vývoj počtu sponzorovaných dětí v ADCH Praha

Tabulka č. 3 – Počet sponzorovaných dětí v ADCH Praha

Graf č. 3 – Vývoj počtu sponzorovaných dětí v Humanistickém centru Narovinu

Graf č. 4 – Vývoj počtu sponzorovaných dětí v Nadaci mezinárodní potřeby

Graf č. 5 – Vývoj počtu sponzorovaných dětí v Nadačním fondu Inka

Graf č. 6 – Vývoj počtu sponzorovaných dětí v DCH ostravsko-opavské

Příloha č. 6: Mapy působnosti organizací zprostředkovávající sponzorování dětí z rozvojových zemí

Mapa č. 1

Mapa č. 2

Příloha č. 7: Mapa gramotnosti ve světě

Mapa č. 3

Příloha č. 1 – Vybrané rozhovory s respondenty

Část rozhovoru s respondentem č. 5 – žena 28 let

R: *respondent*

V: *výzkumník*

R: *My jsme měli toho Francise všeho všudy asi tak pět let odhaduju.*

V: *To je docela dlouho.*

R: *No a potom ten otec, oni náh byli jako že rozvedený ta rodina, jak vono to tam bylo, prostě těch dětí bylo náh víc a tady že na Francise, že teda že teda spáchaj tady tu vzdělávací akci, ale jako vydrželo jim to jenom pět let no. Já nevím jestli tam vůbec dávaj váhu na to jestli se to dítě dobře učí nebo jestli jim stačí, že se vůbec učí, to prostě fakt nevím, ale prostě těch pár vysvědčení co nám poslali tak to bylo zjevný, že ho spíš baví fotbal, tak já nevím, pak asi otec usoudil, že je toho dost týhletý komedie, a že teda asi bude dělat no chlapec.*

V: *A jak jste se vlastně rozhodly k tomu, že budete jako tým adoptovat dítě. Já jsem koukala, že jste byly vlastně dřív jako (název týmu)...*

R: *No protože to bylo přes (jméno osoby), bejvalej trenér docela charismatická osobnost kdysi v našem týmu. A on právě nás k tomu přived, že sám měl nějakou holčičku adoptovanou a pořád o ní mluvil, jak mu posílaj prostě dopisy a fotky, vždycky si z ní d'ál srandu, že je to jediná tlustá holčička v Africe a docela jako měl živej kontakt s tou rodinou a zblbnul nás do toho, že to bude dobrý, že to budem mít prostě jako týmovou věc.*

V: *Hmm.*

R: *No a pak se to docela zvrhlo ve věc asi pět,i později tří, později dvou lidí, takže to bylo takový i náročný utáhnout finančně, takže já musím říct, že mě se to docela hodilo, že to stopli, jo že prostě jsou to peníze navíc, který jsme táhly už jenom s (jméno osoby) napůl no a voni po nás chtěli nákejch sedm tisíc, sedm a půl tisíce, ted' nevím přesně tu částku náh kolem sedm a půl tisíce ročně, splácely jsme jim to ve čtvrtletních splátkách.*

V: *A u jaký jste to měli organizace?*

R: *Narovinu.*

V: *Jo.*

R: *Adopce Afrika, já nevím jestli ta organizace se jmenuje adopce Afrika nebo Narovinu, myslim, že Narovinu.*

V: *Humanistický centrum Narovinu.*

R: *Jo, přesně tak.*

V: *A jak často jste jim psaly ty dopisy a jak často přicházely?*

R: *No jako to musím říct, že z naší strany trošku vázlo, nějaká komunikace s tím Francisem, že bysme mu vyloženě psaly, já nevím, spíš na začátku jsme mu poslaly dva tři dopisy a jednou, to já jsem v tom ještě nebyla tehdy tak zaháčkovaná, to měla na starosti spoluhráčka (jméno) a ta byla jednou s (jméno) na nějaký akci tady na Smíchově, to Humanistický centrum jako setkání s těma adoptivníma rodičema a tam je náh prostě ty organizátoři vybízeli k tomu, že by bylo dobrý těm dětem posílat nějaký dopisy prostě s těma dětma nějak kontakt udržovat a jestli chceme, tak že se dělá, že prostě, když si někdo to dítě vezme, že mu na začátek pošle nějaký dárek.*

V: *Hmm.*

R: *Že když jde do první třídy, tak aby se měl s čím vychloubat a tak jsme mu posílaly tenkrát penál s pastelkama, tužkama a úplně neuvěřitelněma vychytávkama, tam je s tím na jedný tý fotce vyfocej.*

V: *Jo, to jsem koukala.*

R: *Ale jako nevím, jsem nikdy z jeho tváře nevyčetla nějaký zvláštní nadšení, on tam vždycky je takovej nasranej, takže jako, že ho nutili do školy no, takže nevím, to byl vlastně jedinej dar jako (...) praktickej, kterej jsme mu kdy poslaly, (...) protože oni většinou chtěli, aby se to vešlo jako do obálky, aby to nebyl balíček, protože tam s těma balíčkama je problém, že já nevím jestli tam maj jako pošťáky zvědavý nebo jako co je problém. Spíš nám říkali, posílejte mu omalovánky, placatý žvejkačky spíš a takhle, aby to prostě bylo v dopise a na to už jsme potom rezignovaly, jsme mu všeho všudy poslaly dva dopisy a spíš to bylo na nich, že von nám občas takhle něco poslal. Ale za poslední dva roky už nám nechodilo už ani to vysvědčení, že už vůbec jako, akorát jsme jim tam posílaly peníze. Musím říct, že nás jako někdy i dost uháněli, že už máme splatnost a tak, ale to bylo zaviněný tím, že to roztržštěný mezi tolik lidí a že to prostě se dá špatně uhlídat no. P. ti může potvrdit jak se u nás vybírá. To si myslím, že jsme bývali disciplinovanější tým ve svý minulosti, takže tak no.*

V: *A s tou organizací jste se scházely, jako třeba osobně nebo jako přes internet?*

R: *Oni nic osobně nevyžadovaly, žádný kontakty, akorát nám pravidelně posílaly maily, když měly nějaký akce právě takhle setkání s těma rodičema, ale nebylo to nic povinnýho, jako že by z titulu rodiče byl povinen něco si od nich vyslechnout, třeba jednou za čtvrt roku nebo tak. Když byl čas (...), prostě bylo to vyloženě dobrovolný na tyhle věci docházet.*

Část rozhovoru s respondentem č. 6 – žena 24 let

R: *respondent*

V: *výzkumník*

R: *Ne my jsme totiž jako jsme sbor, kterej zpívá, tak jsme si říkaly, že teda že jako jsme se o tom dozvěděly, tak jsme říkaly, že to zkusíme, tak jsme začaly hledat po různých stránkách internetovejch a protože je převaha ženských, tak jsme si vybraly kluka.*

V: *Hmm. A u jaký organizace?*

R: *U humanistů.*

V: *Oni existují tři. Dialog, Narovinu...*

R: *Já právě přesně nevím, myslím, že v Brně je to centrum, protože to jsou vlastně, že většina z nás je nebo studuje v Brně. Takže je to v Brně určitě to centrum, ale jak se jmenuje...*

V: *Jo, to je jedno. A odkad' to dítě máte?*

R: *To jsou takový těžký otázky, který já s, i si vždycky vzpomenu a pak nevím, ale on je myslím (...), on je ze střední Afriky, právě že vím, že ti Humanisté na těch internetovejch stránkách maj jen tři země, ted' nevím jestli vzpomenu.*

V: *Guinea, Benin a Keňa myslím.*

R: *Z Keni určitě ne, já si myslím že z Guineje je, nejsem si stopro jistá, ale na internetu bych to našla jako jo, já právě že ted' už jak už nejsme tolik, tak právě že už ztrácím přehled, že už ani poslední dopisy jsem ted'ka neviděla.*

V: *Takže je vás teda víc?*

R: *No, je nás asi pětadvacet, takhle že jsme vlastně tenkrát, že jsme si říkali že to bude stát, tak jako na jednu stranu je to prostě pakatel na ten rok, co zaplatí jeden, takže spíš takhle.*

V: *Hmm. A píšete mu dohromady?*

R: *No dohromady, většinou je to tak, že na starost to má jedna kamarádka, která vlastně na její jméno chodí veškerý dopisy, všechno vlastně se dává jí a takový, a právě že shodou okolností většinou nikdo z nás neumí francouzsky, takže ty dopisy většinou že buď dává dohromady ona vlastně s kamarádkou, která umí francouzsky a nebo (...) nebo jako spíš takhle, že většinou ty dopisy dává dohromady, že třeba se ptá, co bysme chtěli napsat a takový (...), že někdo jako že se to, že když má někdo nápad, co by se dalo napsat, tak jí to dá, vono se to potom nějak překládaj no. A teda hlavně co mu posíláme ted'ka hodně nebo to jsou fotky ze společných akcí.*

V: *Jo, a posíláte mu taky nějaký dárky?*

R: *Dárky to no, posíláme, ale to je totiž právě hrozně složitý, že vždycky když tam někdo jede, tak většinou posíláme. To je potom ten problém, ale co. Že už jsme chtěli kupovat takový ty věci jako fotbalový dresy, míče, protože nám psal, že hraje fotbal a takový ty věci. Jenže pak člověk najednou říká no jo, jenže teďka dostane nověj fotbalovej dres, nověj míč, a tak jako najednou bude na okraji tý společnosti. Tak to spíš tak jako že hodně jsme (...), ve francouzštině občas knížky kupujem a takovýhle ty věci, spíš jako že pak spíš takový malý věci, drobnosti, který si může schovat někde, a vlastně nebude tím pobuřovat v té společnosti, když to tak řeknu.*

V: ***A teda, myslíš si teda, že dokáže mezi tím adoptivním rodičem a tím dítětem vzniknout nějaká citová vazba vzájemná, třeba přes ty dopisy nebo prostě takhle?***

R: *Já si myslím, že tak jako běžně si lidi dopisují ix let a nemusí bejt ani rodiče s dítětem a přes dopisy se znaj perfektně a maj spolu skvělej vztah, si myslím, že určitá citová vazba může vzniknout vždycky jo a nemusí to ani rodič dítě, takže si jako myslím asi toj de ale nevim, jestli by to teda do budoucnu nedělalo problémy, protože pak už chce člověk toho druhého vidět a chce s ním mluvit to naživo, tak nevim, to nevim.*

V: ***A píše vám, teda ten kluk už je starší, že vám ty dopisy píše sám?***

R: *Píše nám dopisy sám, on už vlastně když jsme ho adoptovali, tak mu bylo osm nebo devět, teď už mu je ale třináct čtrnáct, takže je to velkej kluk a dopisy nám od začátku víceméně psal sám, takže jako něco uměl a spíš je takový zajímavý porovnávat nebo aspoň my jsme jako, protože máme většina z nás mladší sourozence, tak jsme porovnávali takový to, že třeba že něco pak jedenácti dvanáctiletý kluk, a když to člověk má doma, tak je vidět takovej ten rozdíl, že na jednu stranu i obrázky, který posílá, že jsou takový víc dětšější než třeba sou u nás, ale takže jako jináč dopisy píše sám. Je to zajímavý většinou luštit svý jména jako mezi tím ale jako (...).*

V: ***Uhhh, ale jako on teda ví, že ho sponzorujete jako skupina?***

R: *Jo, ví o tom, a vlastně i právě jsme d'ály, nebo kámoška d'ála, že vlastně z našich fotek mu posílala plakát, kde vlastně bylo jméno, kolik máme sourozenců, co děláme, kde studujem a takový, takže vlastně nás zná všechny i jménama, takže třeba adresuje i některý části dopisu i jednotlivě lidem.*

Příloha č. 2 – Dotazník vyplňovaný respondenty

Vážení adoptivní rodiče,

chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který je tematicky zaměřen na „adopce dětí“ na dálku. Získané informace budou použity při psaní bakalářské práce na téma Sponzorování dětí z rozvojových zemí: „adopce na dálku“. Chtěla bych Vás poprosit o pravdivé odpovědi a zároveň Vás ubezpečit, že tento dotazník je anonymní a informace zde získané budou použity pouze za účelem psaní bakalářské práce. Děkuji Vám za čas strávený vyplňováním tohoto dotazníku.

Dotazník:

1) Odkud jste se dozvěděl/a o možnosti adopce dětí na dálku?

- internet
- televize, rádio
- noviny, časopisy
- od organizace, která se adopce na dálku zprostředkovává
- příbuzní, přátelé, známí...
- jiná možnost: .....

2) Jaká organizace zajišťuje adopci Vámi sponzorovaného dítěte?

.....

3) Kolik dětí sponzorujete prostřednictvím adopcí na dálku?

- jedno
- dvě
- tři
- více
- nyní již žádné, adopci na dálku jsem ukončil/a

4) Z jaké země je Vámi sponzorované dítě/děti?

.....

5) Jak dlouho dítě/děti již podporujete?

.....

6) Jak velkou částku ročně přispíváte?

- méně než 4 000 Kč
- 4 000 – 4 999 Kč
- 5 000 – 5 999 Kč
- 6 000 – 6 999 Kč
- 7 000 – 7 999 Kč
- 8 000 Kč a více

7) Dítě sponzorujete sami nebo finanční částku skládá více osob?

- dítě sponzoruji sám/sama
- dítě sponzoruji společně s dalšími osobami
  - s rodinou
  - s přáteli
  - v pracovním kolektivu
  - v zájmovém či sportovním kolektivu
  - jiná varianta: .....

8) Jak jste vybíral/a organizaci, která adopci dětí na dálku zprostředkovává?

.....
.....
.....

9) Co Vás motivovalo k tomu, že jste se rozhodl/a adoptovat dítě na dálku?

.....
.....
.....

10) Co je podle Vás příčinou narůstajícího počtu adoptovaných dětí lidmi z České republiky?

.....
.....
.....

11) Jste spokojen/a s organizací adopce a komunikací s danou organizací?

- ano
- ne
- nevím

12) Jak probíhá komunikace mezi Vámi a organizací, která zprostředkovává adopce na dálku?

- osobně
- přes internet
- telefonicky
- poštou
- jinak: .....

13) Vytvořila se mezi Vámi a adoptovaným dítětem na dálku nějaká citová vazba nebo jde o čistě finanční pomoc?

.....
.....
.....
.....

14) Jak často jsou Vám posílány školní výsledky dítěte?

- jednou ročně
- dvakrát ročně
- třikrát ročně
- vícekrát než třikrát ročně
- jiná varianta: .....

15) Jak často dostáváte dopisy, obrázky od Vámi adoptovaného dítěte na dálku?

- jednou ročně
- dvakrát ročně
- třikrát ročně
- vícekrát než třikrát ročně
- spolu se studijními výsledky dítěte
- jiná varianta: .....

16) Jak často píšete Vašemu adoptovanému dítěti?

- jednou ročně
- dvakrát ročně
- třikrát ročně
- vícekrát než třikrát ročně
- jiná varianta: .....

17) Posíláte Vašemu adoptovanému dítěti na dálku nějaké hmotné dárky?

- ano
- ne
- organizace to neumožňuje
- jiná varianta (jaká): .....

18) Chtěli byste své adoptované dítě na dálku osobně navštívit?

- ano
- ne
- nevím

svoji odpověď zdůvodněte:

.....
.....
.....

19) Prosím vyplňte:

Pohlaví:

- Muž
- Žena

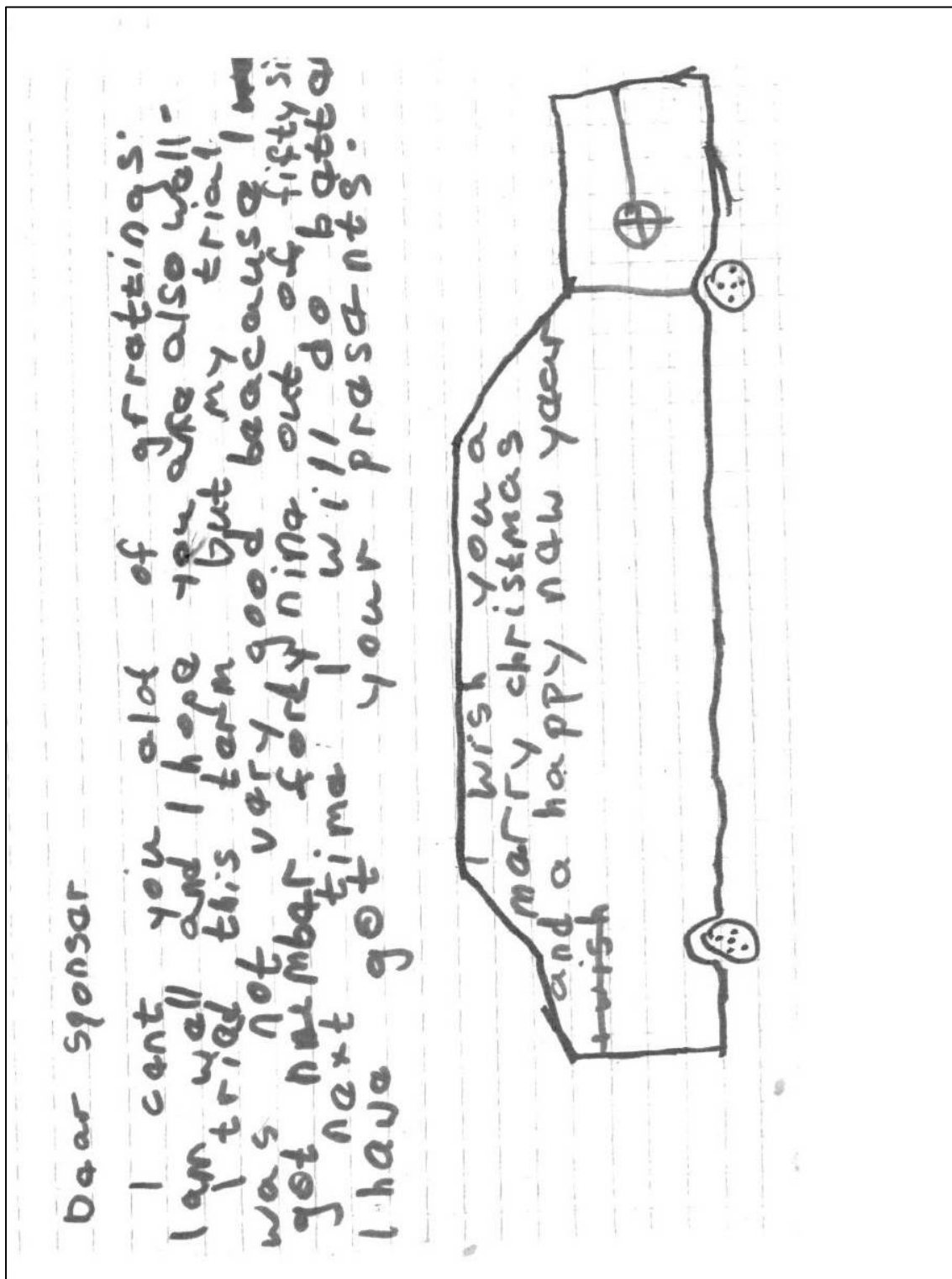
Jste věřící?

- ano
- ne
- nevím

Věk: .....

Příloha č. 3 – Ukázka dopisů posílaných sponzorovanými dětmi
„adoptivním rodičům“

Dopis 1 – od sponzorovaného dítěte respondenta č. 5

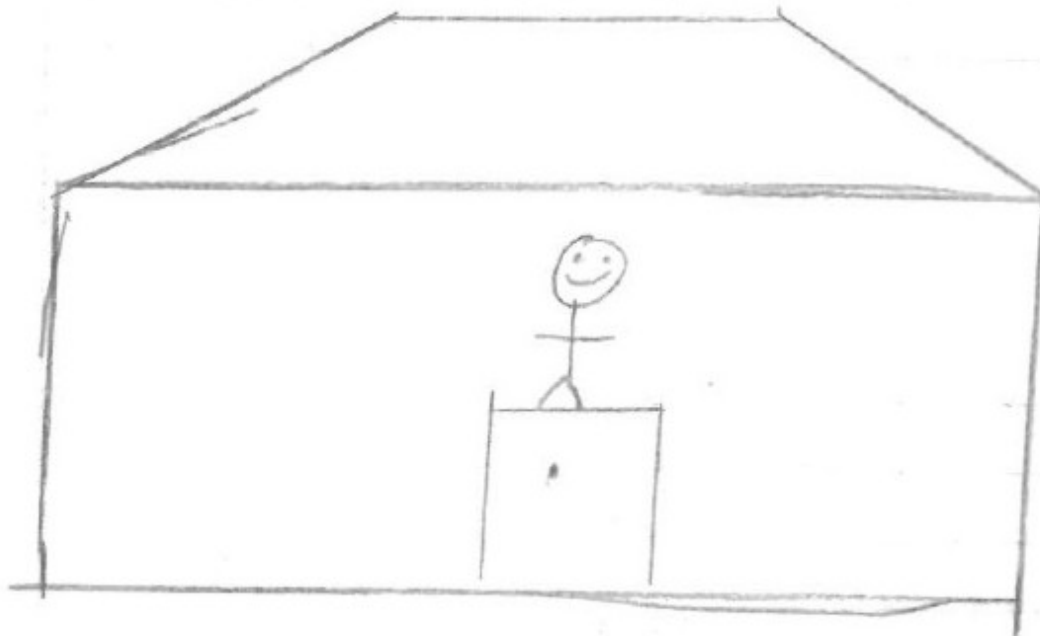

Dopis 2 – od sponzorovaného dítěte respondenta č. 5

Dear sponser

I Resieve much gretings from you. I am happy that you are helping me at school and hope you are well.

I am thenkew for the present you gave me. I tried this term, but I am so sorry that I was so ~~so~~ playful that I could not reach the ~~number~~ I wished 😊

Dopis 3 – od sponzorovaného dítěte respondenta č. 6

tres chers amies

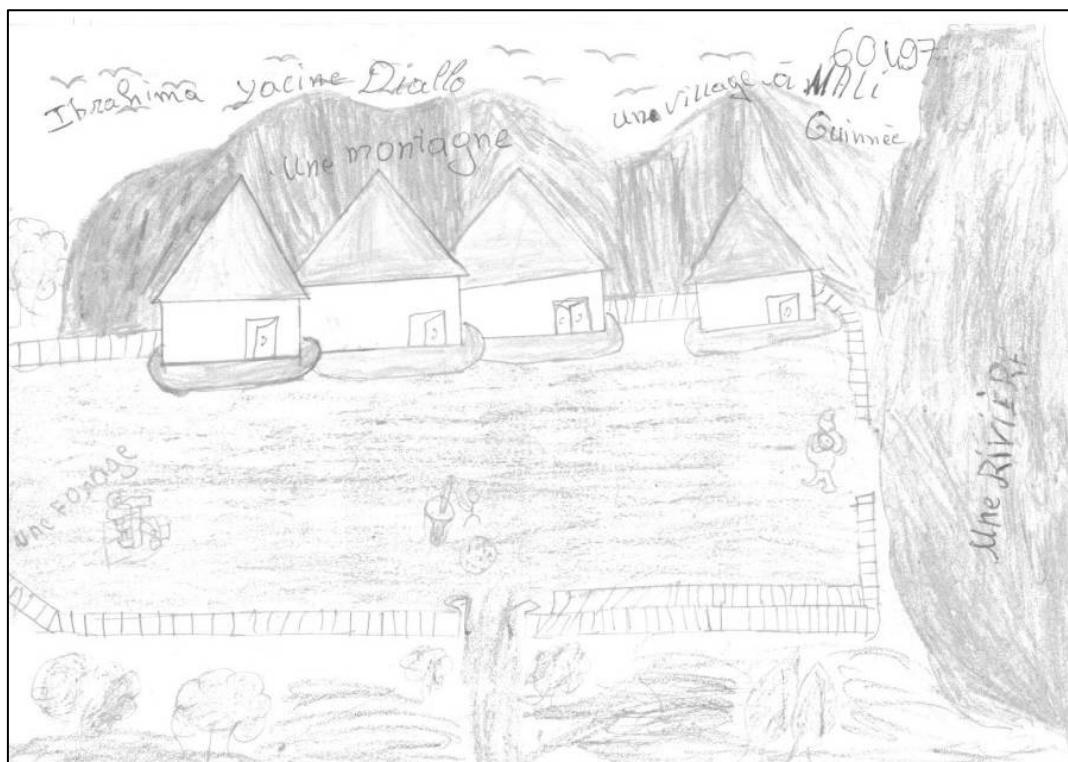
60497

Je vous écris cette lettre pour vous mettre au courant de mes nouvelles je salue tous mes amis de la République de Tchèque, ma maman dit qu'elle est content de vous elle a perdu sa petite fille Bella Diallo. La dernière.

Je reçois mes outils que vous avez apporté et la croix. quand je reviens à l'école je prend mon déjeuner et je me repose un peu. Je sort à 16^h30 je joue avec mes amis et mon jeune frère Algassim ou, ou bien je lis le coran ou quelque leçon que nous avons fait en classe. J'aide ma mère le soir j'écoute les émissions de radio ou de télé vision après je me couche.

pendant les vacances je voulais partir au village pour aider ma grand-mère à faire les travaux dans la tapade nous cultivons du maïs. après les vacances je compte revenir en ville pour recommencer l'école. J'aime les pommes, les fraises, les prunes et les poires, je de sœur est des frères, mon frère Saïdou à 22 ans mon frère, mamadou Aliou il a verre 25 ans, ma sœur s'appelle Asmaou Diallo. et elle a 19, mon frère Saïdou est un étudiant, mon frère mamadou Aliou il a terminer c'est étude ma sœur dit qu'il salue Standa est étude tousse. moi Ibrahim j'ai 14 ans salut vous Je vous salue merci pour ce que vous avez fait pour moi.

Dopis 3 (obrázky posílané s dopisem) – od sponzorovaného dítěte
respondenta č. 6

Příloha č. 4 – Tabulka č. 2: Organizace zprostředkovávající sponzorování dětí z rozvojových zemí v ČR

Název organizace	Název projektu	Země působení	Vznik*	Počet dětí**	Webové stránky organizací	Výše darované částky Kč/rok***
Arcidiecézní charita Praha	Adopce na dálku®	Indie, Uganda, Kongo, Zambie, Thajsko, Bělorusko, Litva, Kazachstán	1993	16 580 (2008)	www.charita-adopce.cz	4900 - 8500 Kč podle země a stupně sponzor. vzdělání
Diecézní charita Hradec Králové	Adopce na dálku®	Indie	2000	3 172 (2007)	www.hk.caritas.cz/adopce	5 000 Kč
Diecézní charita Plzeň	Adopce na dálku®	Bolívie, Paraguay	2003	140 (2007)	www.kadel.cz/dchp	6 600 Kč
Arcidiecézní charita Olomouc	Adopce na dálku®	Haiti	?	?	www.acho.caritas.cz	6 500 Kč
Diecézní charita ostravsko - opavská	Adopce na dálku®	Ukrajina	2002	750 (2007)	www.dchoo.charita.cz	6 000 Kč
Humanitas Afrika	Projekt sponzorství	Benin, Ghana, Keňa	2000	498 (2008)	www.humanitasafrika.cz	5000 - 6900 Kč
Pro-contact	Projekt adopce afrických dětí na dálku	Guinea	2004	830 (2008)	www.pro-contact.cz/	5 250 Kč
Nadační fond Inka	Projekt Sokonča	Peru	2002	cca 700 (2007)	www.peru.cz/inka	6000 - 8500 Kč
Humanistické centrum Narovinu	Adopce afrických dětí - projekt pomoci na dálku	Keňa	2002	3135 (2008)	www.humanistinarovinu.cz	7 200 Kč
Humanistické centrum Dialog	Adopce afrických dětí - projekt pomoci na dálku	Guinea, Keňa, Benin	1999	1797 (2008)	www.humanisti.cz	6000 - 7500 Kč
Vysokoškolští humanisté	Adopce afrických dětí	Guinea	?	?	www.novyhumanismus.cz	6000 - 9000 Kč
Nadace mezinárodní potřeby	Dálková adopce PLUS	Nepál, Filipíny, Srí Lanka, Uganda	1997	237 (2007)	www.incz.info	8 400 Kč
Maitri	Adopce srdce	Rwanda, Dem. rep. Kongo	1996	445 (2007)	maitri.jinak.cz	4 200 Kč
Adopce Srí Lanka	Adopce Srí Lanka	Srí Lanka	?	?	www.adopce-srilanka.com	?
Namasté Nepál	Úsměv z Nepálu	Nepál	200	129 (2007)	www.namastenepal.cz	6 000 Kč
Samari	Paprsky naděje pro Bangladéš	Bangladéš	2007	250 (2007)	www.samari.cz	5520 - 9600 Kč
ADRA	BangBaby - Adopce dětí na dálku	Bangladéš	1999	1022 (2006)	www.adra.cz/bangbaby	5400 - 7800 Kč
Misijní banka ubožáků	Adopce sirotků	Tanzanie	?	?	www.agapembu.cz/agape/agape	2000 - 6000 Kč

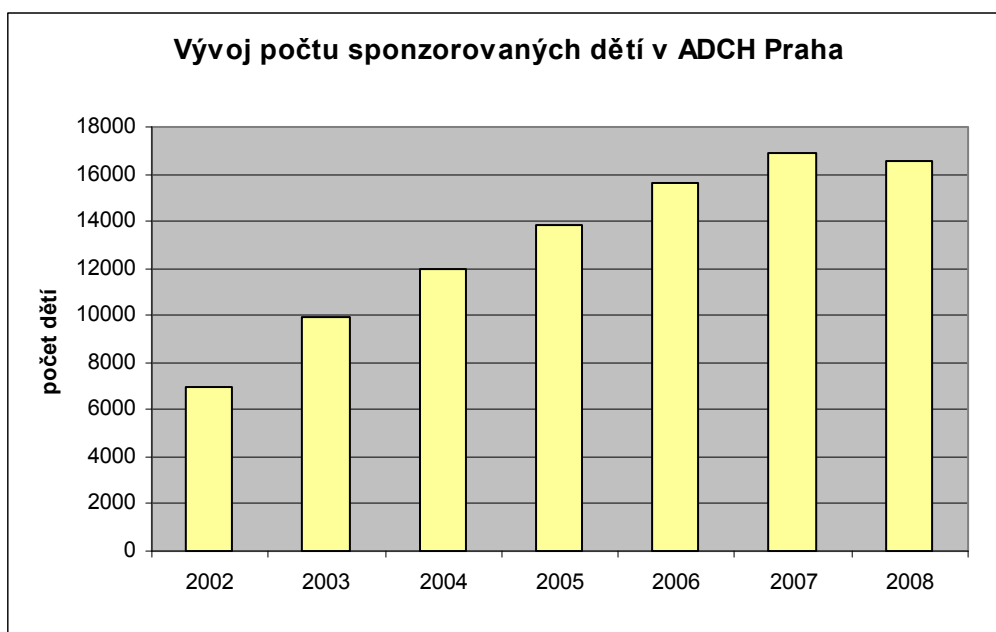
* rok vzniku prvních projektů sponzorování dětí danou organizací (další země postupně přidávány do projektů)

** údaje o počtu sponzorovaných dětí jsou většinou z výročních zpráv organizací a z webových stránek organizací, v závorce rok ze kterého údaj pochází

*** výše darované částky se liší podle dané země a podle stupně sponzorovaného vzdělání, podle toho zda dítě do školy dochází denně či bydlí na internátě nebo podle toho zda je dítě sirotek

Příloha č. 5 - Grafy vývoje počtu sponzorovaných dětí u vybraných organizací

Graf č. 2

ADCH Praha. *Počet sponzorovaných dětí*. [online]. [cit. 2009-2-6]. Dostupný z WWW: <<http://www.charita-adopce.cz/index.php?id=0002016>>

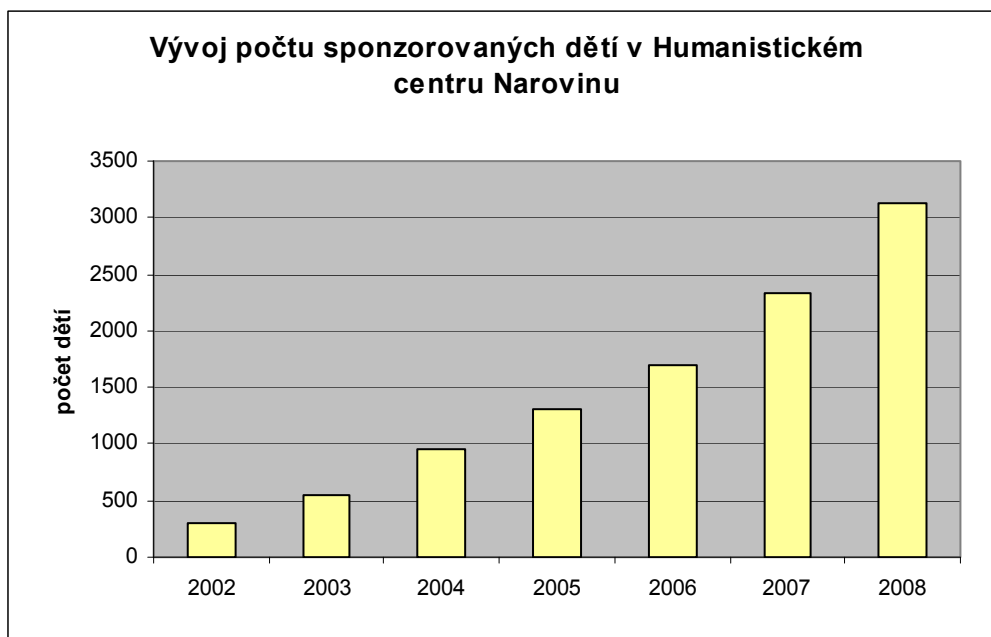
Tabulka č. 3

Počet sponzorovaných dětí v ADCH Praha

Země	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Indie	5337	6950	8063	9583	11125	11931	12003
Uganda	1355	2674	3585	3708	3849	4084	3729
Zambie	0	0	0	0	115	165	218
Kongo	0	0	0	0	9	191	163
Litva	289	332	312	291	250	221	165
Lotyšsko	16	16	13	10	9	5	5
Bělorusko	0	0	26	53	47	96	107
Thajsko	0	0	0	148	196	186	185
Kazachstán	0	0	0	13	10	6	5
Celkem	6997	9972	11999	13806	15610	16885	16580

ADCH Praha. *Počet sponzorovaných dětí*. [online]. [cit. 2009-2-6]. Dostupný z WWW: <<http://www.charita-adopce.cz/index.php?id=0002016>>

Graf č. 3

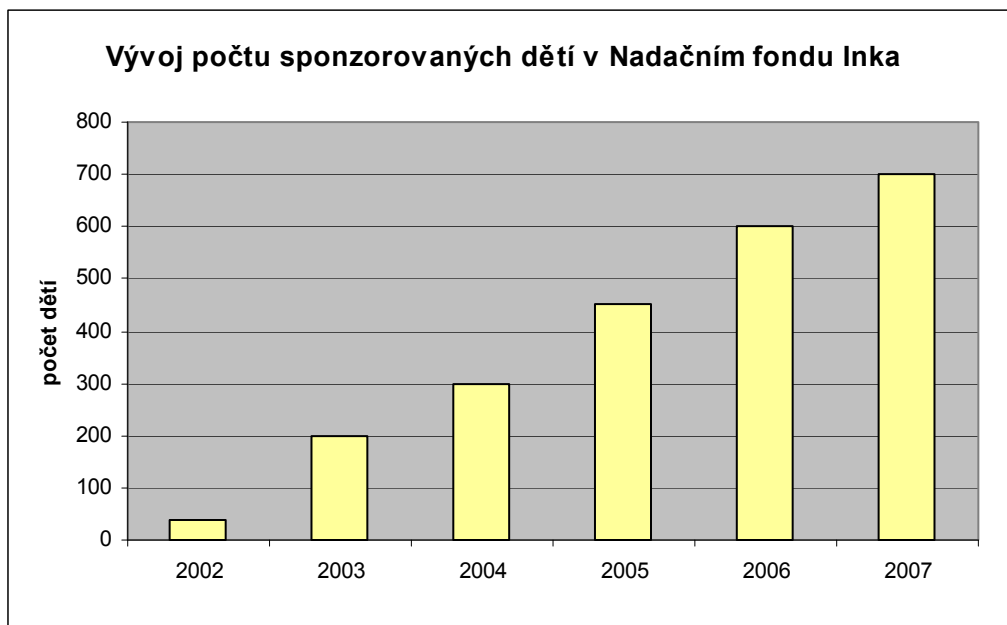
Humanistické centrum Narovinu. *Adopce afrických dětí – Přehled od roku 2002 s grafem.* [online]. [cit. 2009-2-6]. Dostupný z WWW: <<http://www.humanistinarovinu.cz/adopce.php?id=4&sub=108&typ=n>>

Graf č. 4

Nadace mezinárodní potřeby. *Výroční zpráva 2007.* [online]. [cit. 2009-2-6]. Dostupný z WWW: <<http://www.incz.info/2007.pdf>>

Graf č. 5

Nadační fond Inka. *Výroční zprávy 2002 – 2007*. [online]. [cit. 2009-2-6]. Dostupný z WWW: <<http://www.peru.cz/inka/kronika.html>>

Graf č. 6

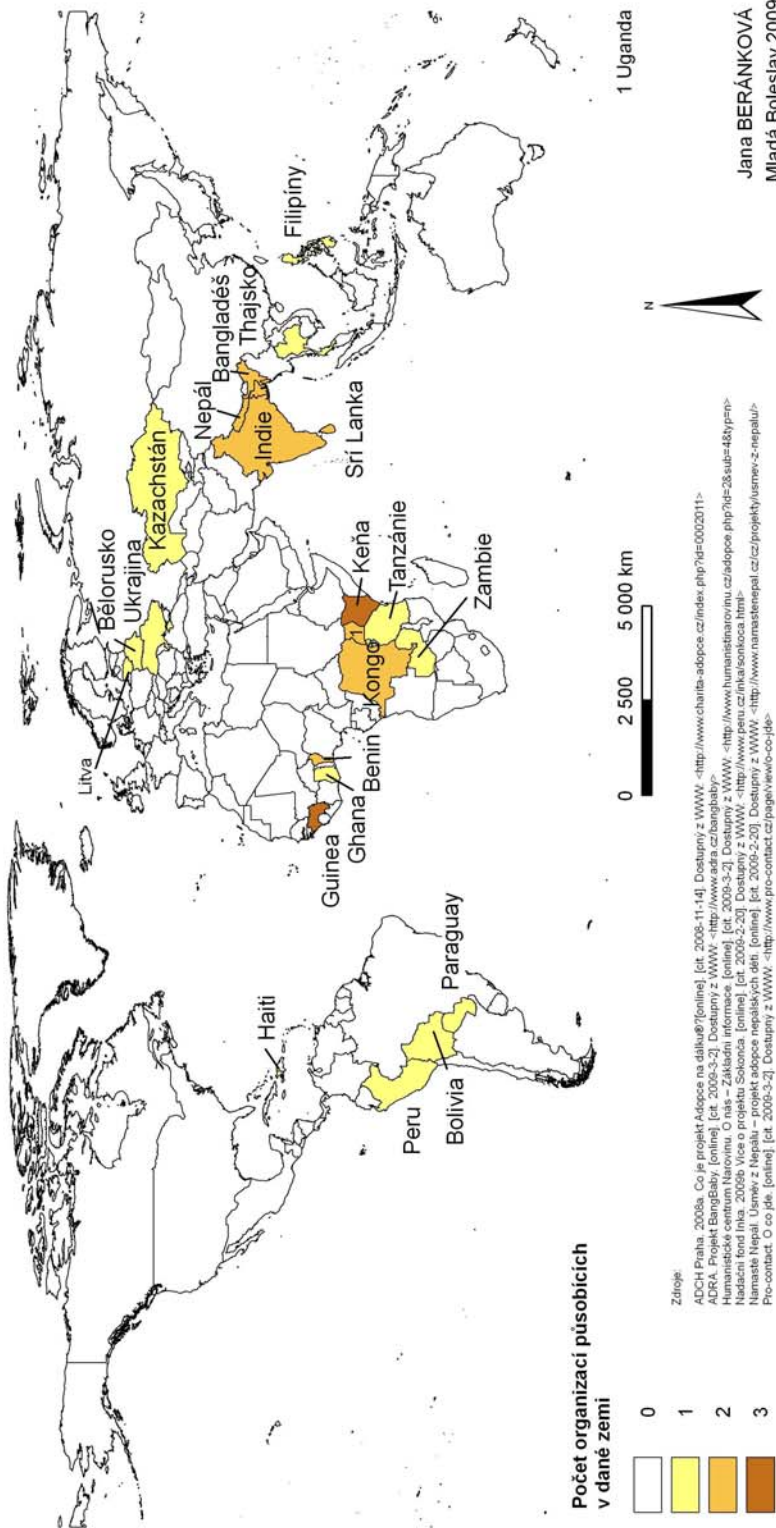
DCH ostravsko-opavská. *Výroční zpráva*. [online]. [cit. 2009-2-6]. Dostupný z WWW: <<http://www.shp-ukrajina.cz/downloads/docs/VZ4.pdf>>

Příloha č. 6 – Mapy působnosti organizací zprostředkovávající sponzorování dětí z rozvojových zemí

Mapa č. 1

ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE PROJEKTY SPONZOROVÁNÍ DĚTÍ

z České republiky v roce 2009

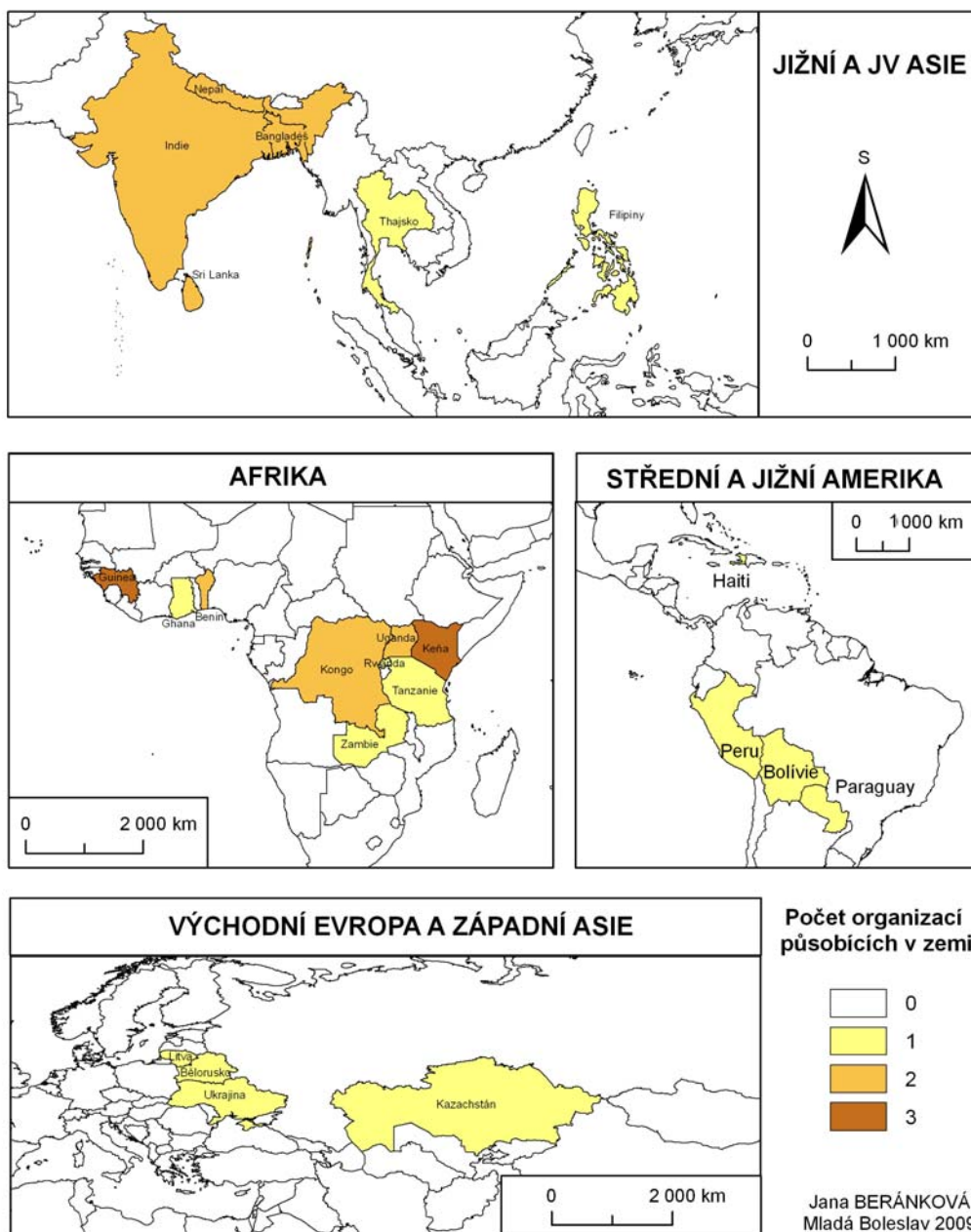
Jana BERÁNKOVÁ
 Mladá Boleslav 2009

Mapa č. 2

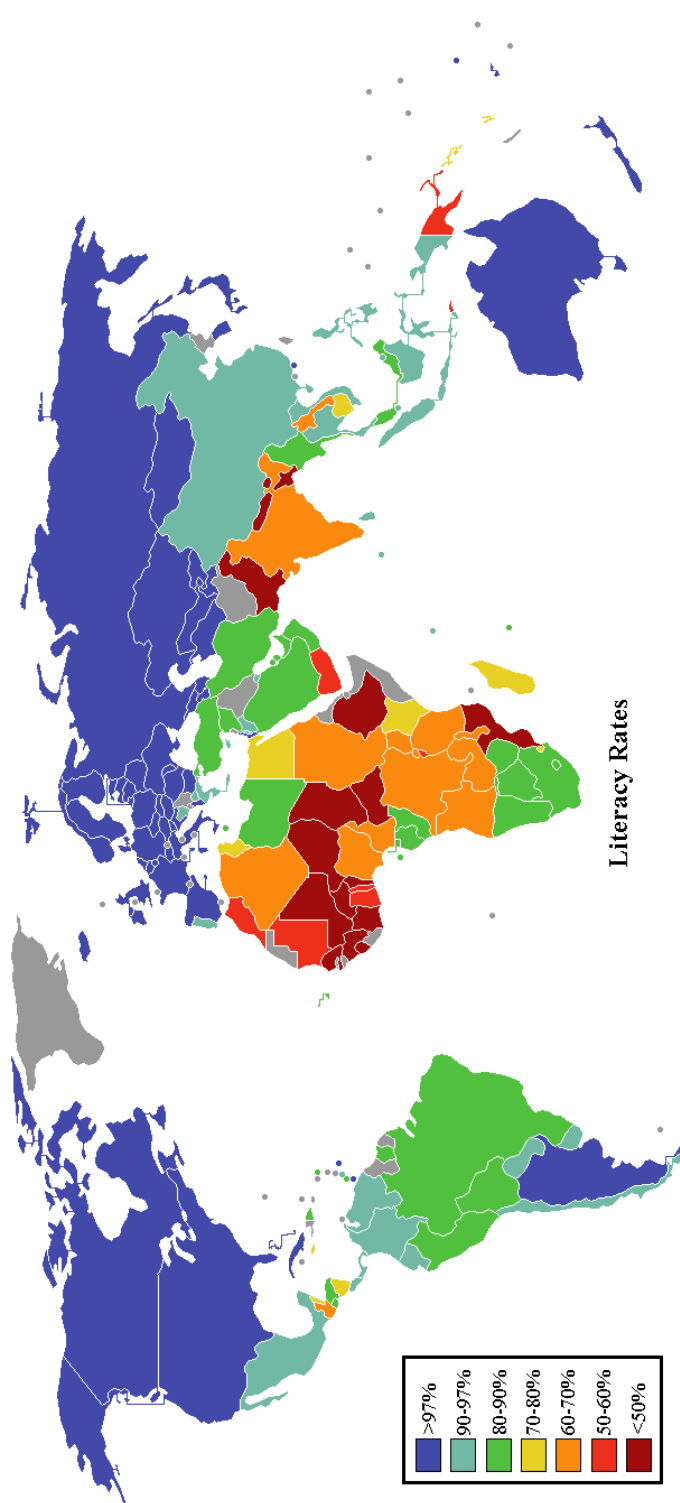
PROJEKTY SPONZOROVÁNÍ DĚTÍ

z České republiky v jednotlivých oblastech světa v roce 2009

Příloha č. 7 – Mapa gramotnosti ve světě

Mapa č. 3

Literacy Rates. [online]. [cit. 2009-3-11]. Dostupný z WWW:<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/07/World_literacy_map_UNHD_2007_2008.png>